

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft, 1/2 évre 6 ft, 1/4 évre 3 ft, 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft, 1/2 évre 7 ft, 1/4 évre 3 ft 50 kr, 1 óra 1 ft 30 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egy sor 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyúltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Pártmozgalmak.

Arad, november 23.

Az ellenzékiek viselkedése igen hasonlít azon gyerek példájához, ki a sétában fél, s hogy magát bátorítsa, zajt üt. Roppant zajt csinálnak a költségvetés általános tárgyalása alkalmából a parlamentben a nyílt és álcázott klerikális ellenzékiek egyesült táborában, s éktelen piszkolódást visznek véghez a rendelkezésükre álló sajtó-organumokban, mert — félnek.

Félelmüket minden tettük, szavuk, taktikai fogásuk elárulja. Attól félnek, hogy báró Bánffy Dezső miniszterelnök a zsebében levő felhatalmazást, mely őt a parlamentnek bármely pillanatban való szétosztására jogosítja, zsebéből kivesszi, s egy szép napon a házban felolvassa.

Különösen pedig azért félnek ettől az eventualitástól, mert a lefolyt 4 év alatt igen sok rossz fát tettek a tüzre: rászédtek választóikat, megtagadták elveiket, s Róma felül fordították a karbonári köpenyeg, melyben a választáskor oly szépen pózoltak, s melylyel oly sikeresen bolondították el a jámbor, hiszékeny népet.

Most igyekeznének valahogy az új választások kiírása előtt rendbe hozni a szénájukat, mely átkozottan rosszul áll. Minél nagyobb lármát csapnak a fekete és vörös jezsuiták a parlamentben, annál csendesebbek a választók otthon. Pedig a törvényhatósági bizottságok tagjainak választása országsszerte folyamatban van, a tisztujtás is előre vetette árnyékát, s a

szabadelvű párt mindenütt lelkesen csoportosul győzelmes zászlai körül, melyre a szabadság jogegyenlőség elvei vannak írva; de az ellenzéki oldalon csak a néppárt s itt-ott a nemzetiségek mozognak. Nem tudják a régi ellenzéki választók, hogy miért is lelkesüljenek, hol tömörüljenek; hiszen zászlaik szent jelszavait letörölték vezéreik, s nem irtak oda egyebet, mint a nemzeti szabadság legádázabb ellenségeivel, a római zsoldosokkal, a panszláv és dákóromán nemzetiségekkel, a bécsi klerikálisok és antiszemitákkal való szövetséget; ezt pedig böcsületes magyar gyomor be nem veszi.

A hitehagyott csoport pedig a parlamentben szűkül szörnyen és szédja és rágalmazza a kormányt és pártját; közkereseti társaságnak, rebach lovagoknak tantiem vadászoknak, esküszögöknek nevezi a szabadelvű pártot, tehetetlennek, erőszakosnak, a választási jog elrablójának a kormányt, s mindennap oda állít egy pár szónokot, hogy országgá világgá kiáltssa az ócsmány rágalmakat. Azt reméli, hogy a nép elhiszi nekik és a választásoknál ismét kegyeibe fogadja őket.

A pártokivüliek is izegnek-mozognak. Szapáry átkéredzkodott a sokat rágalmazott szabadelvű pártba s csupán azt a kegyelmet kérte, hogy tovább is jezsuita maradjon; persze, hogy azt mondták neki „kint tágasabb.” Apponyi az egész gárdájával Kassára ment beszélni a hivatással; ott ugyan tömegesebben csak néppártit és függetlenségit talált maga körül, oda kínálta hát nekik a hosszú kezét, a melyet egykor oly hatalmasnak

hitt, hogy ha kinyújtja, lángra borul az egész ország. Tempi passati, megvette azt a kezét a tömjénfüst koromja.

Az Ugron Polonyisták is szeretnének valamelyes becsülethez jutni, mert azzal, a melyet az egyházpolitikai harcokban szereztek, nem igen mernek a választók elé menni. Szeretik őket most Justhékát nagyon, mert érintetlen az iszák, melyben becsületes elveiket és a szabadságra tett esküjüket megőrizték. Szeretnének az ipsék ezen becsületes emberek háta megé bujni s az ő lobogójuk alatt menni bele az urnák előtti küzdelembe; csak hogy aligha sikerül nekik. Szinte kacagtató, hogyan huzódnak az igazi függetlenségiek a drága anyapárttól, s meglátszik minden tettjükön, hogy szégyellik magukat tőlük.

Igy riadoznak kavarognak rossz lelkiismeretükkel odaát az ellenzékiek; nem tudtak élni s most nem tudnak halni. Egyetlen egy mód kínálkozik biztos menedékkül számukra: a néppárthoz és a nemzetiségekhez való csatlakozás. A menyire Apponyit és Ugront ismerjük, a végén ettől sem fognak vissza riadni, és pedig annál kevésbé, mert azokhoz bátran oda pártolhatnak, annélkül, hogy eddigi elveiken változtatniuk kellene.

BELFÖLD.

A román nemzeti komité tagja — mint a „Dreptatea” írja — legközelebb manifestumot fognak közzé tenni, mely oda fog konkludálni, hogy a románok ne hagyjanak föl a küzdelemmel, hanem a megkezdett uton haladjanak tovább.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Félreismerés.

Erzem, veszitek énemből naponkint,
Kedélyemről a szín mind lekopik,
Fakó, unalmas, fád ur lesz belőlem,
Mig eljutok a végső alkonyig.

Szavam nem hallják. Némáságba rejtem
Magának élő, árva lelkemet,
S nem fogja tudni senki a világon,
Mi ez, mi a magányba kergetett.

Ajkam nem nyílik meg sohase vádra
— Hisz ők nem tudják, mit cselekszenek —
Maradjanak enyéme a kietlen,
Almatlan töltött, lázas éjjelek.

Maradjon félreismerés enyém csak,
A keserűség, kín, és fájdalom,
S bár balgaság — az én szeretteimtől
A legmélyebb sebet sem fájdalom.

Mutassanak, vagy mondjanak akármit,
Másként, mint azt szívükben éreztik,
Nekem boldogság lesz, közöttük élve
Tárni a vádak lomha terheit.

Ők azt nem érzik meg, hogy már hiányzik
Mindig vidám lelkemnek jobb fele,
Hogy én egész tavasztalan valómra
Reáborult a kínok éjjele.

Ők nem látják, mint indul sorvadásnak
A bennem élő szin pompás tavasz,
Csak én tudom, hogy mig künn napsugár süt
Ott benn csikorgó tél van, fagy, havaz.

Legyek hát én a félreismerésnek
Tovább is árva, koldus gyermeke,
Temesse el élttem minden virágát
A tél sikongó, dermesztő szele.

Maradjon hát lelkem viránya pusztá,
S mi bennem él, a vigás, vágy halott,
— Hisz úgy is akkor vágyódnak tavaszra,
Amidőn már a tél kopogtatott!

HRABOVSKY LAJOS.

Az elektromosság kapuink előtt.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Írta: F. O.

Az egész ország lázas izgatottságban van.
Az ország szíve, a mi csodálatosan szép és
modern fővárosunk a föld felett és a föld

alatt széptit, oltalmazza magát s ma már modern intézmények dolgában az ő és új világ akármelyik metropolisával díszesegesen versenyezhet.

De a főváros mellett nincs talán még egy másik városa az országnak, amely a világra szóló ünnepélyességeket olyan igazán modern toiletteben várna, mint a mi marosparti metropolisunk, ez a valóban intelligens és művelt város, amelynek életmódja csakis arányaiban de lényegében éppen nem különbözik a ragyogó fővárosétól.

Nagyszabású kereskedelmünk, a világpiacozzal kapcsolatos ipari és gyártelepeink mellett rámutathatunk mintaszerű iskoláinkra, figyelemre méltó architektúráinkra, egészségügyi intézményeinkre, a csatornázásra és vízvezetésekre, a várost pókhálószerűen átszövő gazdag telefonvezetékeinkre, sőt nemsokára, pár hónap múlva, magában a millenniumnak évében létesítendő olyan intézményeinkre, a melyek mintegy tetőpontját és legmagasabb kritériumát képezik egy város modern voltának: elektromos világításunkra, erőátvitelünkre és elektromos közúti vasúthálózatunkra.

Az elektromos energiának egy központból történő elosztása és a köz- valamint a magánélet minden ágába való beérkezőse bizonyos tekintetben átalakítja egy városok mint a bennük lakó egyes embereknek egész életét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 23.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perozel Beni, Molnár Antal és Illés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső b. miniszterelnök, Lukács László, Perozel Dezső, Erdély Sándor, Darányi, Dániel és Josipovich Imre miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök jelenti, hogy Olay Lajos napirend előtt akart szólni a mentelmi bizottságban követelt egy jegyzék felolvasásának megtagadása miatt, amelynek felolvasását azonban később kilitásba helyezte a bizottság elnöke. Ez utóbbi körülmény folytán a napirend előtti felszólalás felesleges. Szavazás alá bocsátja tehát a kérdést: megengedi-e a ház Olaynak a napirend előtti felszólalást? (Igen! Nem!)

Szederkényi Nándor kéri a határozatképesség konstatálását, mert szerinte a képviselők nincsenek százan jelen.

Megejtik a képviselők megolvasását, amelynek eredménye az, hogy csak 87 képviselő van jelen.

Elnök: Az ülést mivel határozatképtelen, felfüggesztem.

15 perc szünet volt.

Elnök ismét szavazás alá bocsátja a kérdést.

A ház többsége nem engedte meg Olaynak a felszólalást.

Helyiérdekű vasutak.

A Ház ezután tárgyalta és vita nélkül elfogadta a temesvármódsi helyi érdekű vasút engedélyezését.

A pancsova-petrovoszellői h. é. vasutnál felszólalt.

Bessenyei Ferencz előadó, a javaslatot elfogadásra ajánlja, mert az gazdaságilag és nemzeti szempontból rendeltetést fog betölteni.

A javaslatot megszavazták.

A hegyes-fekete-hegy-palánkai h. é. vasutra vonatkozó jelentést vita nélkül tudomásul vették.

A nagy-lomnici-átralom-ni-ozsi h. é. vasutnál felszólalt.

Bessenyei Ferencz előadó, aki a javaslatot elfogadásra ajánlja.

Papp Samu ajánlja, hogy a kormány kellő figyelemben részesítse a turista- és fürdőhe-

lyeket, mert ez gazdaságilag is kifizeti magát. (Helyeslés jobbfelől.)

A jelentést tudomásul vették.

A csorbai fogaskerekű vasutnál felszólalt.

Bessenyei Ferencz előadó, a jelentést tudomásul vételét ajánlja.

Horánszky Nándor kijelentette, hogy a vizinális vasutra vonatkozó törvény revíziója előtt nem szavaz meg vizinális javaslatokat. Mivel azonban ehhez a vasúthoz az állam csak a postaszállítással járul, ami fehér holló, ezt a jelentést tudomásul veszi.

Dániel Ernő miniszter utal arra, hogy nem ez a javaslat az egyedüli javasolt vizinális vasút, amelyhez a kormány nem járul hozzá. Egyébként is szűkebbé volna az állam hozzájárulása miatt egyes vidékeket a vasutól megfosztani. (Helyeslés.)

A jelentést tudomásul vették.

A temesvárbuzsácsi h. é. vasutnál felszólalt.

Urányi Imre előadó, a javaslatot elfogadásra ajánlja.

A jelentést tudomásul vették.

Kérvények.

Leypold Lajos ügyében benyújtott kérvénynél felszólalt.

Horváth Béla előadó ajánlja, hogy a kérvényt visszavétel céljából tegyék le a Ház irodájában, mintán a Ház interpelláció alakjában már döntött e kérdésben.

Ugron Gábor nem helyesli ezt az elintézt, mert az ellenkezik a Ház szabályaival.

Horváth Béla előadó utal arra, hogy a bizottság a gyakorlat értelmében járt el.

Polonyi Géza utal a házszabályokra, amelyek az előadó indoklását helytelenítik.

Gajary Ödön az előadó indoklását egészen korrektnek tartja.

Madarász József a bizottsági indoklás ellen foglal állást, de feleslegesnek tartja, hogy ebben a kérdésben az elnök nyilatkozatát provokálják.

Elnök kijelenti, hogy a ház nem a bizottság indoklása fölött szavaz, hanem csak a javaslat fölött.

A javaslatot elfogadták.

A katonai beszállásolási és előfogati díjak megtérítésére vonatkozó kérvénynél felszólalt.

Horváth Béla előadó javasolja, hogy a kérvényt helyezze irattárba.

Szederkényi Nándor jogosnak találja a kérelmet s ellenzi az elintézés ama módját, melyet a bizottság ajánlott. Kéri a minisztert, hogy a kérdésben nyilatkozzék.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter nem tartja jogosnak a kérelmet mert állítólagos igényekkel lép fel utólag a nélkül, hogy ezt bizonyítani tudhatná, a megállapított törvényes károkat ott rögtön a helyszínen megtérítették. (Helyeslés.)

Ugron Gábor kéri a kérvény felolvasását. (Megtörténik.) A kérvényből kitűnik, hogy a vármegye teljes jogában van, mert ilyen nagy hadgyakorlatok költségeit a megye fizetni nem tartozik, a törvény nem rendelkezik e tekintetben de kétségtelen, hogy e költségeket fedezze. A megye elég ha a szavazás költségét fedezi. Pártolja Szederkényi határozati javaslatát s kéri, hogy a kérvényt a honvéd miniszterhez pártolólág terjesszék fel. (Helyeslés balról.)

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter felvilágosítja Ugront, hogy minden jogos igényt már kielégítettek, voltak már másutt is hadgyakorlatok s sehol panasz nem volt. Indokolatlan követeléseket ki nem elégíthet a hadügyi kormány. A kérvényi bizottság javaslatát pártolja.

Kun Miklós nem kívánja, hogy meg nem történt károkat kifizessenek, de igenis követeli, hogy a károkat megtérítsék. Készen van is ott volt s a miniszter szájából hallotta, hogy a hadgyakorlatok százazrekbe kerültek. Bizonyítani kívánja vajjon e követelések jogosak-e? (Helyeslés balról.)

Gromon Dezső is be nem igazoltaknak tartja a megye követelését. A károkat, a beszállásolások költségeit megtérítették de minden költség sőt minden lakos állítólagos kárát megtéríteni nem lehet. (Helyeslés jobbról.)

Szentiványi Kálmán egy megyének tulterhelését a többi rovására nem tarthatja megengedhetőnek. A miniszter nem mutatta ki melyek e túlságosított követelések. Szederkényi javaslatát pártolja. (Helyeslés balfelől.)

Szalay Károly Szederkényi javaslatát pártolja.

Beöthy Akos szerint félreértés forog fenn. A lopások megtörténhetnek s a hadügyi kormány meg kell a dolgot vizsgálni, mert a hadgyakorlatok nem arra szolgálnak, hogy más emberek vagyonukban megraboltassanak. O azt hiszi, hogy az ilyen költségeket országos költségeknak kell tekinteni s mint ilyeneket ki kell fizetni. O a kérvényből a kiadásokat indokoltaknak látja s pártolja Szederkényi javaslatát. (Helyeslés balfelől.)

Pázmándy Dénes fél attól, hogy ha ilyen károkat, osznak a polgárság ellenséges állást fog elfoglalni a koncentrációkkal szemben a mi a kormány érdekében nem lehet. (Helyeslés balról.)

Horánszky Nándor lehetetlennek tartja, hogy e költségeket más fedezze, mint a hadügyi kormány, pártolja tehát Szederkényi javaslatát. (Helyeslés balról.)

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter azt hiszi, hogy itt nem közteherről, hanem magán követelésről van szó s pártolja a kérvényi bizottság ajánlatát, de elfogadja azt is, hogy neki a kérvény kiadások csak a pártoló szó ellen van kifogása.

Remete Géza örövend, hogy a miniszter

Ez az ezeregyéji meséknek leghatalmasabb, de egyszerűsággal legszolgálatkészebb szelleme, mely láthatatlanul, a kulcslyukon belopózva, egy rugó megfordítására a legpontosabban végez minden képzelhető szolgálatot.

Neve Watt, összealkotva két épen ily csodálatosan hangzó tényezőből, a Voltból és Ampére-ből, nemsokára visszahangozva és dicsőítve mindenektől, akik előtt diadalmos fényében és hatalmában megnyilatkozik.

A jelek, melyek e földre érkezését megbizonyítani fogják, a következők: A petróleumkannák s velük a bűdös petróleum elleni panaszok a padlásra kerülnek. A cselédváltások száma csodálatosképen megapad, hiszen a háziabjak egyik legirtózatossabbja: a rosszul elkészített és pokolian füstölő lámpa az ő egészségtelen bűzével és tűzveszedelmeivel a koppantók és moderateur lámpákról szóló régi mesék birodalmába fog megtérni. Gázcsap nyitvafelejtésről, lámparobbanásról amelyek majd nem léteznek — de strygie quae non sunt — említés se lesz. Megvilágíthatjuk padlásainkat s a fűszerkereskedők nyugodtan mozoghatnak robbanó anyaggal telt pincéikben. Egy megérintett rugó mozgítja varrógépeinket, szellőzteti és nyáron hűvössé teszi lakásunkat, felfűti vasalóinkat, ha tetszik megfűti ebédünket, fűti szobáinkat és ozondussá teszi levegőnket.

Ragyogókká teszi kereskedőink kirakatait, melyekben a gyémántnak, aranynak, ezüstnek csillogása megszázaszorozódik, a selyem

fénye ragyogóbbá, színe tűzezebbé lesz, az üveg és porozellán drágakövekkel válnak.

Nappalt varázsol utozáinkra, elegáns szállónná változtatva a széles aszfaltot s biztosabbá téve az éjben haladó fogatok gyors robogását.

Hát még a báltermekben! Mint valóságos kábitó tündér tesz itt ragyogóbbá minden arcot, fényesebbé minden toilettet, tűzezebb minden szerelmes szempárt, s mintegy rábizván a túlságos hőfejesztést a lángoló szivekre, ő maga az ő hideg fényével teszi tűrhetővé a gardeirozást azoknak a szegény mamáknak, a kik ezelőtt elikkadtak a báltermek romlott és meleg atmoszférájában.

Meg fogja végre törni az unalmas férjek makacs ellenállásának utolsó védbástyáját, hiszen ezentúl ag-odalom nélkül lehet a színházban páholyt bérelni, nem lévén kilitás a legkisebb tűzveszélyre, másrésről meg kárpótozni fogja ezen alattomosokat, mert fényesebben bevilágítva a színpalot és csipkék rejtelmei közé, boldog illúziókba ringatja a megtört zsarnokok békülékeny fantáziáját.

Ki ne verne szívesen e pillanatban, mikor az ajtóinkon kopogtató tündér minden bájjával és minden natalmával karjainkba dölni készül, néhány pikáns felvilágosítást, mely a csodálatos istennő származásáról, családi körülményeiről, chamaeleonszerű megnyilatkozásainak különböző alakjairól és használhatóságának változatos módjairól akarja a leplet levonni?

Ne méltóztassék megijedni. Sem a „régigörögöknek”, — akik, úgy látszik, mindent ismernek és semmit sem tudtak, — borostyánkővével, sem a Galvániné asszony békacombjával, sem holmi róka farkkal vagy macskaszőrrel dörzsölt üveg és spanyolviaszk-rudakkal, vagy pláne „higitott kénsva mártott horgany- és rézlemezekkel” nem fogok előhozakodni.

Az ilyesmi jó az iskolába, ahol bizonyos sablonos fejezetek mintegy arra vannak megalkotva, hogy a tudomány magasztos unalmaságával elvonjanak minden érdeklődést a természet igazi szépségei elől. Ma már a borostyánkő csak szívarszopókákra való, a békacombok viszakerültek a gourmandok asztalára: az üveget, spanyolviaszot másra is tudjuk használni, sőt a „higitott kénsva mártott horgany- és rézlemezekkel” is a ma felhasznált elektromos áramoknak legföllebb a százmilliomodik részét állítjuk elő s ezeknek a már-már történelmiékké váló kombinációknak a szerepe napról-napra alábbrendelté lesz. Az elektromos nagy-iparban az áramot kizárólag mechanikai, gép-munkával állítjuk elő.

Tegyük csak ennél a megjegyzésnél egy kis vissza- és előre pillantást.

Az emberiség gyermekkorában minden erő kifejtés az izommunka árán történt. Eleinte magának az embernek izmai végeztek minden munkát, majd később, kényelem és nagyobb munkabírás okáért, háziállatok kényszerű erőlködése volt felhasználható. — Még aránylag jókor találtak alkalmazást a gépek, amelyek

beleegyezett abba, hogy a kérvény neki kiadassék. A miniszter úgy látszik a nélkül felelt, hogy a kérvény tartalmát ismerte volna.

Vajay István a kérvényi bizottság jelentését nem tartja egyszerű szavazás által eldönthetőnek.

Sporzon Ernő legegyszerűbbnek tartja, ha a kérvényt a honvédelmi miniszternek kiadják.

Horváth Gyula óhajtja, hogy a kérvény kiadassék a honvédelmi miniszternek megvizsgálás végett. Nem szeretne preczedenst arra nézve, hogy a törvényhatóságok apró ügyeiket a ház elé hozzák; ítéletet hozni a hatóságok vannak hivatva. (Helyeslés.)

Olay Lajos szerint a miniszter a kérvény tartalmát nem ismerte. Itt közjogi kérdéssről van szó, arról, hogy a költségeket a közös kormány fizesse-e ki vagy se! Horváth indítványát fogadja el, de jelentés tételt is kíván.

Sporzon indítványát visszavonja.

A Ház Horváth Gyula javaslatát fogadja el.

Ugron Gábor kéri Olay kiegészítő javaslatát szavazás alá bocsátani.

Elnök Olay indítványa felett szavazást többé meg engedhetőnek nem tart, mert Horváth indítványával a kérdés el van már intézve.

Ottlik Gedeon 48-as honvéd kérvényének tárgyalásánál felszólalt.

Horváth Béla előadó, javasolja a kérvény kiadását a miniszterelnöknek.

Szederkényi Nándor eseteli a 48-as honvédek szomoru helyzetét s kéri a kormányt, ne járjon el oly kegyetlenül e szegény emberek ellen. (Helyeslés balról.)

Bánffy Dező miniszterelnök jelenti, hogy a honvédegyelet az illetőt elutasította s ezután fordult a Házhöz, holott ha a miniszterelnök-höz fordult volna, rég megkapta volna az öt megillető összeget. Biztosítja a Házat, hogy a honvédek igényeit mindenkor kielégíti. (Helyeslés.)

A Ház a bizottság indítványát elfogadja.

A Szent-István király szobrának, illetve Arpád sírjának megjelölése és a Mátyás-szoborra adandó állami segély tárgyában beadott kérvény tárgyalásánál felszólalt.

Horváth Béla előadó, ki is a Mátyás-szoborra vonatkozó részét a kérvénynek a miniszterelnöknek akarja kiadni, a kérvény többi részét pedig irattárba helyezni.

Hegedűs Sándor pártolja a bizottság ajánlatát s melegen figyelembe ajánlja a miniszterelnöknek a kérvényt.

Bánffy Dező báró miniszterelnök helyesli, hogy a kérvény egy része neki kiadassék s biztosítja a Házat, hogy gondja lesz rá, hogy a szobor felállíttassék. (Helyeslés.)

Budapest, november 23. (Baját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sűrűnnyzi:

A vidéki építések adókedvezményét **Kapotsffy, Batthyányi és Szederkényi** sürgették.

Lukács miniszter kijelentette, hogy a javaslat kész, ezenkívül tárgyal a munkások ügyében.

Sima azért interpellált, hogy a közgazgatási tisztviselők ne szavazhassanak saját választásuknál.

A keleti válság.

Törökország pacifikáló törekvései Kis-Azsiában, úgy látszik, még sem maradnak sikertelenek. Habár újabb nyugtalanságokról s erőszakoskodásokról még mindig érkeznek hírek, de már a török-örmény kibékülési demonstrációknak is több ténye jutott nyilvánosságra. Nyilván a hatalmak közös eljárása az, mely mindkét oldalra hatással van. A hatalmak egyértelműsége újabb kifejezésre jutott abban is, hogy **Calice** báró osztrák-magyar nagykövet, mint a diplomáciai testület doyenje, tegnap elsőnek kérte a második állomáshajó bebocsátására vonatkozó fermánt. A hatalmak második hajója, hír szerint, nagyobb lesz, mint a már a Bosporusban levő hat sürgönyző hajó. Megállapodtak abban, hogy a 12 hajó legénysége összesen nem lehet több ezer embernél.

Mustafa basa fáradozásai, hogy az örményeket Zeitunban e városnak általuk fogva tartott helyőrségének szabadon bocsátására és meghódolásra bírja, eddig nem vezetett eredményre, minthogy a vezetők vonakodnak általános pardon formászerű biztosítása nélkül bármely ajánlatot elfogadni. A mozgósítás, hála a Goltz által behozott területi beosztásnak, jól halad. Jelenleg 100 zászlóalj van mozgósítva. Míg azelőtt több esetben konstatálták, hogy a csapatok résztvettek a fosztogatásban, most egybehangzanak a jelentések arra nézve, hogy a csapatok magatartása korrekt és minden kihágást erőlyesen elnyomnak.

Konstantinápolyba érkezett konzuli jelentések újabb erőszakoskodásokról adnak hírt, melyek örmény falvakban, különösen Sivas vilajetben történtek. A **Somsunra** vonatkozólag elterjedt hasonló hír eddig

nem nyert megerősítést. A tengerparti városokban, nevezetesen Unieben és Loziében nagy nyugtalanság uralkodik.

(Hivatalos török forrásból.) Diarbekirben bizonyos **Menedeldzsian** házában 1896-ik év április 2-ikéről keltezett, N. H. M. kezdetű levelet találtak, mely ujoilag bizonyítja, hogy az **Anatolia** egyes pontjain történt zavargások egyes örmények forradalmi tüzelmének tulajdoníthatók. — Az említett levél avval kezdődik és végződik, hogy nagy czélok elérése mindig nagy áldozatokat követel. Azt állítja, hogy nagyhatalmasságok ígérték meg segítségüket az örményeknek, hogy azonban ezeknek nem szabad nyugodtan maradni, hanem hangjukat fel kell emelniök. Hogy az ellenségek vad természetét kitörésre bírjuk, vallásukban kell őket sérteni. Ha a „bátor testvérek” oly helyeken támadnának, melyeken a „vadak” egybegyűlnek, hogy ájtatosságukat végezzék, az eredmény bizonyos volna. A levél végül sietségre hív fel, megjegyezve, hogy ilyen támadások nem oly veszélyesek, mint amilyeneknek látszanak.

Az adanai váli távirata szerint a **Csekmesermen** faluban összegyűlt felkelők **Sabit** basa fáradozásai következtében meghódoltak és **ünnepeles kibékülés** történt. **Psmatia** stambuli külvárosban lázító falragaszokat találtak. A bűnösök kérérekerítésére díjat tűztek ki.

A francia hajóraj elhagyta a **Pyraeust**. Az osztrák-magyar hajórajt Athénbe várják.

Az államháztartás.

— Baját tudósítónktól. —

A magyar koronához tartozó állampénztárak bruttó-bevételei és kiadásai, az 1895. évi július 1-től szeptember 30-ig terjedő idő alatt, összehasonlítva az 1894. év hasonló időszakának állampénztári kimutatásaival, a következő látszólag kedvezőtlenebb eredményt adják. Az 1895. év III. negyedének bruttó-bevételei 2,981.859 frt 14 krral kisebbek, a bruttó-kiadások ellenben 2,824.660 frt 31 krral nagyobbak, mint az 1894. év III. negyedében. A folyó év III. negyedének mérlege e szerint 5,806.519 frt 45 krral kedvezőtlenebb, mint volt az 1894. év III. negyedének mérlege.

E mérleg megitélésénél figyelembe kell venni, hogy az 1895. évre előirányzott kiadások 31.5 millióval haladták meg az 1894-re megállapított kiadásokat és így a folyó évben az egyes

lehetővé tették azt, hogy segítségükkel az izomerő közvetlen erejénél nagyobb erők is legyenek kifejezhetők. Azonban ezeken a gépeken is nagyon sokáig csak emberi és állati izommunka, a megevert táplálék egy részének rovasára kifejtett **élettani energia** volt alkalmazható. Az u. n. „természeti erők” közül csakis az áramló víz és a szél ereje találta, mindenesetre még napjainkban is alárendelt mérvű alkalmazást.

A gőzgép felfedezése óta az élettani erőforráshoz a meleg szegődött s miután a fűtő anyagok kényelmesebben és nagyobb mértékben voltak megszerezhetők, a nagy-szabású erő kifejtéseknek egészen új tere nyílt s a távolság az erőforrás előfordulásának és felhasználásának helye között megnövekedett. Ezt a korszakot, melynek jelenleg a végén élünk, amennyiben az összes gőz-, meleg levegő-, gáz-, petroleum-, benzin- stb. motorokban az égési meleg szolgáltatja a felhasznált energiát, a „**chemiai energia**” korszakának nevezhetjük.

Napjainkban az élettani és chemiai energiák mellé mint új munka forrás a **elektromosság** sorakozott. Igaz, hogy nagyban való produktója ma még sok helyütt az égés energiához, a gőzgépekhez van kötve, de tagadhatatlan, hogy ez az alakja az energiának az egyedüli, mely u. n. természetes erőforrásokból is a legkényelmesebben nyerhető és nem egy helyen (**Niagara Innsbruck, Tivoli** stb.) tényleg nagy dimenziókban nyeretik is.

S amíg a primitív korszakban a munka-

erő az élő egyénhez s ennek a helyéhez kötött volt — hiszen a mechanikai transmissiók csak néhány lépésnyi távolságra szorítkozhattak — az égési energia korszakában a fűtőanyagokhoz és (bár sokkal jelentékenyebb távolságokon belül a közlekedés nehézségei miatt) a fűtőanyag telepek helyéhez volt kapcsolva: az elektromos energia korszakában a természet végtelen készletű és mindenütt jelenlévő **ingyen-energiája**, melyet tetszőleges hosszúságú vezetékünk révén még tetszőleges távolságra és helyre is vezethetünk, fogja végezni az összes képzelhető fajtájú és nagyságú munkákat.

Es most lássuk, hogyan születik meg és hogyan működik ez a fürge, hatalmas, szolgálatkész tündér, mely képes a kulcslyukon keresztül ezernyi ló erő alakjában házainkba lopózni, világít, melegít, gépet mozgat, száz mértföldnyi távolságokra beszél, mint villám cikázik és rombol, mint fény, meleg, hang, mechanikai, chemiai és élettani energia pedig parancsunknak hódolva áraszt általános kényelmet és jólétet.

Az elektromos energiának ugyszólván végtelen mennyisége a meleggel és fénnyel együtt a Napról sugárzik felénk. Napjainkban már bebizonyított tény az, amiről még alig tíz év előtt csak a legmerészebben gondolkodó lángelmék sejtettek valamit, hogy az u. n. „**Sugárzó energia**” egész rendszerét képezi a Napról vagy más forrásokból ugyanazon módon és ugyanazon gyorsasággal (300.000 kilométer másodpercenként) tovahullámzó

mozgásoknak; e hullámok közül az előttünk ismeretes leghosszabbak mint sugárzó elektromosság, a rövidebbek mint meleg, a még rövidebbek mint fény s a legrövidebbek mint sugárzó chemiai energia tűnnek fel előttünk; lényegben ugyanazok, megjelenésben különbözök.

Az élő világ, növény- és állatország, főképen ebből a sugárzó energiából meríti létezésének feltételét s ez a Napból származó véghetetlen energia itt a föld felületén is fölbecsülhetetlen nagyságú „**elemi**” munkát végez, de a gépek hajtására, fájdalom, mindedig csak „**elvilág**” mutatkozott felhasználhatónak s néhány kísérleten kívül közvetlenül tényleg soha fel nem használtott.

Ipari czélokra az elektromos energiát más módon kell elő állítanunk, még pedig — legálább még mostanában — nem sugárzó hanem „**áramló**” energia alakjában.

Az „**áramló elektromosság**” magatartása egészen megegyezik az áramló folyadékok sajátjaival. Hogy folyadékokat, például vírtömegeket, áramlásra képesekké tegyünk, valamely módon, például gépek — vízkerekek, szivógépek stb. — segítségével alacsonyabb nyomásu helyről magasabb nyomásu helyre emeljük őket, miáltal munkaképességet kölcsönzünk nekik. Ha már most a felemelt folyadék csővezetékeken keresztül ismét az alacsonyabb nyomásu helyekre áramlik, ezen áramlása közben a neki eredetileg kölcsönzött munkát — a gépeknél kikerülhetetlen kisebb veszteségektől eltekintve — ismét visszazsol-

időszakokra nagyobb hányada esik a kiadásoknak, mint a múlt év megfelelő időszakában.

Már maga ez a körülmény igazolja a keletkezett különbséget. De eltekintve ettől, a lényegesebb többkiadásoknál a nevezetesebb eltérések a következők:

Az országgyűlés kiadásai 416.481 frttal nagyobbak, mert az idén a II. negyed költései is a III. negyedben utalványozták. A pénzügyigazgatás, adóbeszedési és kezelési költségek és nyugdíjknál az 12 milliónyi többkiadás a nagyobb előirányzatra vezetendő vissza. A fogyasztási adó visszafizetések ideiglenes leszámolása tavaly a IV. negyedben történt, míg az idén hónapról-hónapra számoltatnak el, ami az összehasonlító kimutatásban lényegesen kedvezőtlenebbé teszi a mérleget. A lottójövedéknél 122.335 frttal kedvezőtlenebb az eredmény, mert nagyobb nyeremények nagyobb számban fordultak elő. Az államnyomda nagy mennyiségű papírost szerzett be. Állami előlegek fejében a f. év III. negyedében 231.119 frttal több engedélyeztetett az ország egyes inséges vidékeinek. A kereskedelemügyi minisztérium többkiadásai 720.093 frtra rugnak és a budapesti dunai hidak építési költségeiből, a vaskapuszabályozás munkálatainak gyorsabb végrehajtásából és a Duna-tisza-körösközi alföldi transversalis állami közut építési költségeiből erednek. E kiadások ideiglenes természetűek, mert az említett munkálatok költségeire külön törvényes fedezet áll rendelkezésre, de a végleges elszámolásig a központi igazgatásnál jutnak ki-fejezésre.

A m. k. államvasutak üzleti kiadásai nem egészen 25 millió frttal, beruházásai 852.443 frttal nagyobbak, mint az 1894. év III. negyedében. Ezeket a nagyobb kiadásokat a nagyobb átalakítások, főleg az aczélsinfektetések okozták. Továbbá a vasuti hálózat is a múlt évvel szemben 320 klméterrel nagyobbodott és a rendkívüli zord tél az épületeknél és járműveknél nagyobb helyreállítási költségeket okozott.

Az állandó országház építésénél 296.656 frttal nagyobb kiadás merült fel, ami az építés gyorsításának a következménye.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumnál 302.100 frt., a honvédelmi minisztériumnál 335.242 frt többkiadás merült fel a f. év III. negyedében, mint a tavalyi megfelelő időszakban. A közösügyi kiadások 262.627 frttal, az államadósági járulékok 386.595 frttal tesznek többet, mint 1894. harmadik negyedében.

Az 1895. III. negyedének bevételei, mint már említettük, 2.981.859 frttal kedvezőtlenebbek, mint a megelőző év hasonló időszakának bevételei, dacára annak, hogy a következő eredmények kedvezőbbek az előző éviéknél és pedig: fogyasztási és italadónál

486.910 frttal, a dohányjövedéknél 444.800 frttal, a jogilletéknél 402.741 frttal, a sójövedéknél 207.311 frttal, pósta és táviradónál 100.089 frttal, a m. k. államvasutaknál 758.921 frttal, az állami gyáraknál 690.420 frttal, az erdőknél 169.005 frttal.

Azonban jelentékeny visszamaradások is fordultak elő; így a tiszai és szegedi kölcsönnél 901.204 frt. amely visszamaradás annak tulajdonítandó, hogy a beregmezei vízszabályozó-társulat a múlt év III. negyedében rendkívüli visszafizetést teljesített, míg a f. év III. negyedében ily nagyobb összegű visszafizetés nem történt. Az egyenes adónál 1.335.294 frt a visszamaradás. Ennek oka a mezőgazdasági termékek árának alacsonyága, a sertésvész, száj- és körömfájás és ezeknél fogva a végrehajtási eljárás enyhébb alkalmazása. A bélyegeknél 127.199 frttal kedvezőtlenebb az eredmény. A fémhányászatnál előforduló 123.793 frt visszamaradás annak tulajdonítandó, hogy a zuzóműveket a nyáron beállt vízhiány miatt nem lehetett teljes üzemben tartani s a termelt zuzó érczet értékesíteni. A fémkohászatnál 233.523 frtot tesz a kedvezőtlenebb eredmény, ami onnan ered, hogy a selmeczbányai kohó tatarozása folytán az üzem hosszabb időn át szünetelt, míg az állami nyomdánál előfordult 106.351 frt. visszamaradást az okozta, hogy nagyobb mennyiségben szállított nyomtatványokra vonatkozó számlák ebben az évnyegyedben nem nyertek kiegyenlítést. Az állami javak eladásából 894.484 frttal kevesebb folyt be. Ez onnan ered, hogy az eladás csökkent és a múlt évben rendkívüli vételárörlesztések történtek, a f. évben pedig ilyenek nem fordultak elő. A telepítvényesek által fizetendő vételárak és kamatoknál előforduló 387.959 frt. visszamaradás oka az, hogy a temesvári kerületben levő leszámolás folytán a behajtás szünetelt.

Egészen véve nem szabad ezeknél az összehasonlító kimutatásoknál semmiképen sem észre nem venni, hogy a közvetett bevételek nagyobbak a tavalyinál és hogy a kevesebb bevételek ideiglenes, részint pedig átmeneti jelleggel bírnak és az év végéig minden valószínűség szerint lényeges korrekciót szenvednek. Nem szabad továbbá szem elől téveszteni, hogy a legtöbb kiadási többletet egy-egy olyan vismajor okozta, amelyről a költség-előirányzatban nem lehetett előre gondoskodni, hogy gyorsított munkatelteljesítéseket, már a miléniumi ünnepekre való tekintettel is, sok téren követeltek. Ezek a munkatelteljesítések most a szükséges több kiadásokat követelik, melyeket e szerint csak korábban tettünk, de előbb-utóbb okvetlen tennünk kellett volna.

Az egész kezelést a tisztaság, világosság és korrektség mintájaként kell megjelölnünk, semmi szépítés, semmi mesterséges csoportosi-

tása a számoknak. Lukács pénzügyminiszter tökéletesen megfelel nehéz feladatának. A számokat beszélteti és csak annyit mondhat velük, amennyit jelenteniök kell. A pénzügyek terén az a legnagyobb érdeme ennek a miniszternek, hogy úgy adja az ügyállást, amilyen és ezért van az ország szorgalma, kitartása, becsületessége és államférfiúi képessége iránt a legnagyobb bizalommal. Magyarország pénzügyei soha sem voltak szolidabb kezekben, mint épen most.

IDOJÁRAS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 761.8 milliméter, délután 2 órakor 767.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor 0° — 2.8, délután 2 órakor 0° + 2.8. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 2. délután 2 órakor EN. 3. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 2 milliméter hó.

Gyermekek a kiállításon.

— Saját tudósítónktól. —

Az ezredéves kiállítás főhivatása és így természetes törekvése is, hogy felöljen mindent, ami Magyarország ezeréves multját és teljes jelenét tökéletesen feltárja. Hogy mindenki ott találjon mindent, a mi a multat magyarázza, a jelent megmutatja s a jövőre biztat és buzdít. S nem is fog onnan hiányozni semmi, ami tudóst, kutatót, művészt, író, mesterembert, kereskedőt, földmivelőt, katonát, idevalót és külső országit érdekelhet. S noha eddig még semmiféle kiállítás se produkálta, egy kis házaga lett volna ennek a teljességnek, ha kimarad belőle a gyermekek, aki ha kijut az ország nagyünnepére, a legtöbb impressziót kapja és őrzi meg a csodaszámbe menő látottakból.

Három irányban kellett a gyermekekről gondoskodni, s ez minden tekintetben teljesen megtörtént. Elsőben látnivalót kap a gyermek a neki épült gyermek pavillonban. Óriási karácsonyfa, a gyermekjátékok ezer féle faja: kard, puská, csákó, ólomkatona, paripa a fiúnak, baba, cizra babaruha, butor, főző szerszám a leánynak. Azután szórakozó és tartózkodó hely is kellett a gyermeknek. Erre való lesz a pavilon tágas udvara. A falakat vad szőlő futja be, a földet száraz, lágy homok fűdi. Két bódé lesz az udvaron, az egyikben játékokat árulnak, a másikban gyümölcsöt, süteményt, tejet.

De nemcsak a gyermekeket, a nagyokat is érdekli majd a gyermek pavillon, legfőképp a fiatal mamákat. Megtanulhatják itt mi káros a gyermeknek, s minő bajokat okoznak az egészségtelen festékek színezett annivalók, a rossz szerkezetű butorok és egyéb tárgyak. De látják majd a ozélszerűt is jót is. Erre való lesz a minra gyermek szoba, amely nem csak izlés dolgában lesz mintaszerű, hanem egészségi szempontból is.

gáltatja. Ez a hasonlatunk annyiban tökéletes, amennyiben a folyadéktömegek áramlásánál a folyadékoknak „sulya” szerepelvén, az önkényes visszaáramlás osakis felülről lefelé történhetik, holott az elektromosság áramlása osakis a vezeték irányá által van meghatározva s az „alacsonyabb nyomásu” hely akár magasabb is lehet a „magasabb nyomásu” helynél. Ezért mondják sokan az elektromosságot sulyamérhetetlen folyadéknak, mert a földnek tömeg vonzása reája semmitéle hatást nem gyakorol.

Megfelelőbb hasonlatot állíthatunk, ha folyadék helyett egy erős falu edénybe géppel összesűrített levegőnek a munkaképességére gondolunk. A sűrített levegő tetszőleges irányban vezetett csőrendszer mentében is képes a magasabb nyomásu helyről alacsonyabb nyomásu helyekre áramlani s e közben munkát végezni.

Epen így halmazhatjuk fel a feszültség nélküli elektromosságot, a mely például valamely mágnes sarkai között van eloszolva, önmagába zárt u. n. „vezető” azaz fémdrótval, ha ezt a drótygűrűt a mágnes sarkai között gyorsan forgatjuk. Ily módon a „dynamoelektromos” gép két sarkán nagyon különböző feszültségű elektromos tömegek gyűlnek össze, a melyek e feszültség különbség következtében alkalmas vezetéken egymás felé áramolván. ezekben a befektetett munkának legnagyobb részét (jó gépeknél 90 százalékát is) visszaadják.

Mind a három említett esetben s általá-

ban mindenütt, ahol áramló tömegekkel találkozunk, a szolgáltatott munka függ a vezeték bármely pontján másodpercenként keresztül áramló folyadék mennyiségétől és azon nyomás különbségtől (mozgató erő), amely a vezeték két végpontja között fennáll. Az áramlás sebessége a vezeték hosszától, vastagságától és anyagától, egyszóval u. n. „ellenállásától” függ.

A gyakorlatban mindig arra törekcszenek, hogy az áramlást: egyenletessé tegyék. Ezt úgy lehet elérni, ha minden pillanatban pótoljuk az eláramló folyadéktömegeket, például ha a vízvezeték víztartójában a vízszint állandóan egy magasságban tartjuk. Az elektromosság-gerjesztő gépeknek is épen ez a feladata. A vezeték bármely keresztmetszetén egy másodperc alatt keresztüláramló elektromosság tömege (az u. n. intenzitás) az elektromos munkának egyik tényezője. Az áram maga sokféle, többi között kémiai munkát is képes végezni, például rézgáliczoldaton keresztülvezetve, ebből tiszta színrezt kiválasztani. Az olyan áramnak, amely egy óra lefolyása alatt 1.18 grm. tiszta rezt képes lecsapni, az intenzitását 1 A m p é r e -nyinek mondjuk. A közönségesen használt 16 gyertyaerős izzólámpákban rendszerint 1/2 A m p é r e erősségű áram kering, a több száz és ezer gyertyaerőjű izzólámpák árama sokkal erősebb, 10, 12 sőt több A m p é r e -nyi is.

Az áram munkaképességének másik tényezője az a feszültség különbség, a mely a sarkok közötti áramlást okozza. Ezt a fe-

szültségkülönbséget („potenciál-különbség”) elektromindító vagy elektromóros erőnek is nevezzük és mint a gőznek feszültségét „légnymásokban”, úgy az elektromos áramlás feszültségét „Volt”-okban mérjük. A közönséges házi osengetyűkhöz használt u. n. Leclanché-elemek sarkfeszültsége 1.4 Volt, a telegra-fiában használt Meidinger-elemeké majdnem teljes pontossággal 1 Volt nyi. A 16 gyertyaerős izzólámpák árama rendszerint 100 Volt nyi, az izzólámpák 30, 60 stb. Volt nyi feszültségű. Oly áram, amelynek feszültsége 300 Volt ot meghalad, bizonyos intéritás mellett veszedelmessé válhatik s azért ily áramot a lakásokba közvetlenül vezetni nem szabad.

Ezek után könnyű lesz már megmagyaráznunk az áramló elektromosság munkaképességét. Meghatározza ezt a vezető bármely keresztmetszetén másodpercenként átáramló elektromos folyadék tömege, az intenzitás és a sarkok feszültség különbségétől függő elektromóros erő. Bármily természetű, tehát nem csak elektromos munkának kísinyben a „Watt” nagyban gőzlőerő a mértéke. Egy Watt nyi munkát fejt ki például az elektromos áram, ha valamely vezetőben 1 A m p é r e -nyi intenzitással 1 Volt feszültség mellett kering. A Watt elektromos tényezőkben kifejezve nem egyéb mint „Volt a m p é r e”. Így például a fennebb említett izzólámpákban keringő fél a m p é r e s és 100 Volt os áram másodpercenként 50 Watt nyi munkát végez, mely egészben a szénszá-

Igen csinosnak ígérkezik a gyermek pavillon két másik szobája is: a kalotaszegi és a békésmegyei. Ezeket az említett vidékek szokása és ízlése szerint rendezik be, odaváló holmikkal, s hogy szemrevalóbb legyen a két szoba, a megfelelő ruhába bujtatott bábukkal fogják élénkíteni. A békésmegyei szobában éppen karácsony ünnepét tartják, a szoba közepén karácsonyfa lesz, a békési szokások szerint földiszítve.

Orvosi osztálya is lesz a gyermek pavillonon. Itt állítanak ki: a Stefánia gyermekkorház, ortopéd intézetek, védhimlő oltóintézetek. stb.

De talán a legérdekesebb rész s bizonyosan a legértékesebb a retrospektív kiállítás lesz. Gyermekreliquiák, antik játékok, bűbösök, ruhák, ékszerek, butorok a múlt időkől. Mindenesetre nagyérdőű látnivaló lesz ismert és nagynevű emberek gyermekkori játékeit, babaruháit, bölcsőjét egyúttal. Ennek a kiállításnak a rendezését nagyon előkelő hölgybizottság vezeti, melynek védő asszonya Klótild főherozegnő, elnöke gróf Wenckheim Frigyesné, alelnöke Dániel Ernőné.

A gyermek pavillon már teljesen felépült, s most a belső díszítését csinálják. A berendezés és beosztás terve már szintén elkészült.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 24. —

Berus. — Havas eső. — Hőemelkedés.

Az első hó titka.

— Aradi pletyka. —

Onök, nyájas olvasóim — (mert az olvasók az egész világon és így Aradon is nyájasak) — azt hiszik, hogy a pénteki, első hó már elvesztette aktualitását? Nagyon tévednek.

Hogy nekem mennyire igazam van, azt abból az igaz meséből fogják megítélni, melyet itt alább elmondani fogok, s a melyhez az első adatot az aradi esti korzón nyertem.

Péntek este, hat és hét óra között rendes sétámat végeztem, mikor a tolongásban két sikkes asszonyka mellé kerültem. Erős, átható cyklámenparfüm illat csapott meg, melyről rögtön felismertem az én negyedikről való két kuzinommat. Ok nem vettem észre, mert heves diskurzusban voltak. Epen ezeket hallhattam meg.

- Ez a hó aztán apropóra jött.
- Ez a lábnymokról kezdett gyanakodni?
- Arról.
- Hát most mi lesz?
- Szinte előre tudom: válás.

Többet nem tudtam már meghallani, mert

lacska megizgatására fordítottak. Egy „elektromos lóerő, vagyis 736 Wattnyi elektromos munka 14 ilyen lámpát tudna izzásban tartani. Az 1600 gyertyaerősségű 45 Voltos és 10 ampéres lámpa munkája 450 Watt, vagyis nem egészen egy „elektromos lóerő. Az „elektromos lóerő a dynamógépbe fektetett „gőzlóerőnek” mindig csak bizonyos perozentíjé képezi, úgy, hogy a gőzgép tengelyén kifejtett tényleges gőzlóerőre 736-nál kevesebb Wattnyi elektromos munka számítható.

Ime: ezek azok a csodálatosan hangzó elektromos mennyiségek, amelyekkel ezentúl mindnyájunknak alaposan meg kell barátkoznia. Mind a három — van még ugyan több is — híres physikusok neveiről (Ampère, Volta, Watt) van elkeresztelve s tulajdonképpen roppant egyszerű fogalmakat jelölnek. Nem egyebek mint a „tömeg”, „nyomás” és „munka” fogalmainak elektromos alakjai s a közönséges mechanikai munkára való átszámításuk is roppant egyszerű.

A fűge és hatalmas elektromos tünder származása még eléggé titokszzerű ugyan, de látjuk, hogy nem éppen rossz családokkal, az emberiség legragyogóbb lángelméinek aristokráciájával van rokonságban.

Nem szóltam ugyan még e sokoldalú energiának változatos hatásairól és felhasználásának a módjairól, de hadd jusson minderről máskorra is.

egy reám futó áradat elszakított tőlük. Hanem épen eleget hallottam: lábnymok, gyanu, válás. No, gondoltam magamban, ezt majd kivallatjuk a szép kuzinból. Es ki is vallattam.

Most, nyájas olvasók, ha úgy tetszik, belekezdtek a mesébe.

I.

Szombat délelőtt a prémes kabátom gomblyukába egy szál fehér szegfűt dugtam, s belepogtattam kuzinomhoz.

Mikor már a szalonban álltunk, s filigrán pohárban előttem illatozott a sartrős, a fess asszony csinos pukkerlit vágva, mosolygó szájjal kérdezte, hogy minek köszönheti a szerencsét, engem házánál üdvözölhetni. — Egy füst alatt ki is pironogott, a miért olyan ritkán keresem fel.

— Pedig hidd meg, nem haragnám le az orrod, fejezte be a pajkos szidalmat.

En miután mentésemre felhoztam a sok hivatalos dolgom, nappali, éjjeli elfoglaltságom, s legújabb szerelmem, előálltam a kéréssel, hogy mondaná el azt a történetet, melyről féltűllet hallottam a péntek-esti korzósánál.

— Ugy-e? Elmondjam, hogy aztán ki ird az újságba. Abból nem eszel.

— De kérlek, engem ez az egész dolog privátim érdekel.

— Jó, elmondom, egy feltétel mellett.

— Es mi az?

— Ha nem irsz róla egy szót sem az újságba.

Rettenetes komoly arcot vágtam, még a két ujjam is fel tartottam, s úgy mondtam:

— Esküszöm.

Ez az ünnepélyesség meghatotta az én aranyos kuzinommat, s rögtön mellém is telepedett, hogy suttogó hangján elkezdhesse a történetet.

Egy kortyot ivott az én poharamból, és azt mondta:

— Hát így volt...

II.

Hogy voltaképpen hogy is volt azt majd én mondom el. Velem született lovagi diszkrézióm nem engedi, hogy a kis történet hőseit, hősnőit igaz nevükön emlitem, ezért a szereplőket I k s z ur, I k s z n é asszony és Y p s z i l o n urnak fogom nevezni.

Iksz ur nagyon finom ur volt és sokat utazott. Ikszné asszony — mint rendesen mondani szokták — maga az élet volt, és sokat unatkozott. Ypszilon ur azok közé az individuumok közé tartozott, kikre a nők azt mondják: ellenállhatatlan gazember.

A Sors, ez a nagy novellista addig intrikált míg ezt a három emberfiát valahogyan összehozta. Ettől a pillanattól az asszony nem unta magát mikor Iksz ur utazott.

Óvatosak voltak a kiálthatatlanságig és a hó mégis kijátszotta őket. Csütörtök este t. i. mikor a férj elbucszott feleségétől az asszony elküldött Ypszilon urhoz, hogy szívesen látja egy csésze teára. Az ilyen teázások rendesen reggelig szoktak tartani.

Hanem Iksz ur es egyszer nem utazott el. Nem a gyanu tartotta vissza, ő Iksz ur sokkal finomabul ur, hogy gyanakodnék, őt csak az egy pohár sör tartotta vissza, melyet elutazása előtt megivott barátai között, s a melyre még két liter bort is elfogyasztott.

A barátok, a jó fiuk, reggel 6 óra előtt felköltözték az asztal mellől és azt mondták neki:

— No, most már eredj haza.

Iksz ur haza is ment, előbb egyet sétálva, a csendesen szalngáló hóban. Mikor háza elé ért, valami furcsát látott: a felesége ablaka alól friss lábnymok indultak az utcából jobbfelé.

Iksz ur — mivel ő finom — nem csinált botrányt, hanem nyugodtan bement, s elmondta feleségének nézetét ezekről a lábnymokról. Mondandóit ezzel végezte:

— Ezek után, kedvesem, beláthatja, hogy válnunk kell. Ikszné asszony előbb sírásra fogta a dolgot. Később aztán azt mondta:

— Hát nem bánom.

III.

A mesének vége van. A záradékban csupán kuzinom előtt akarom menteni magam, kinek esküvel fogadtam a történetet le vagy ki nem írni.

Nohát én nem is tettem ezt, hanem tollba mondtam az egészet, kedves kuzin.

A diktandó hitelűl:

AJAX I.

HIREK.

November 24. Vasárnap. Róm. kath. naptár: K. J. — Protestáns naptár: K. J. — Görög-keleti naptár (november 12.): Al. J. — A nap két 7 óra 19 perczkor, — nyugszik 4 óra 15 perczkor.

November 25. Hétfő. Róm. kath. naptár: Katalin. — Protestáns naptár: Katalin. — Görög-keleti naptár (november 13.): Ar. sz. János. — A nap két 7 óra 21 perczkor, — nyugszik 4 óra 14 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola. földszint.

December 16. Aradmegye tisztújító közgyűlése délelőtt 9 órákor.

— Az elektromosság kapuink előtt cizimmel mai lapunkban nagyérdőű tározát közlünk, melyben a helyi társadalom egyik tudós tagja rendkívül vonzó stílusban mond el egyet-mást a villamosságról s ezzel kapcsolatban Aradváros világításáról. A közleményre e helyen is felhívjuk olvasóink figyelmét, annál is inkább, mivel ez a cikk hasonló ismertetések elseje, mit egy egész cikksorozat fog követni.

— Az aradmegyei törvényhatósági tagválasztások általában nem nagy mozgalommal jártak az idén. Az országgyűlési pártoknak a megyében nincs olyan szervezete, hogy nagyobb akcióra képesek lennének. A néppárt eddig még egyáltalán nem lépett föl. A választás eredménye az volt, hogy az oláhok meglehetősen nagy akciózt fejtettek ki és sikerült is nekik 156 bizottsági tagsági helyekből 16-ot elnyerni s olyan oláhokat e helyekre megválasztani, a kik több-kevesebb zajjal, mint nemzetiségi agitátorok működnek. Így V e l i c s Mihály kiejenői ügyvédet, ki királyi kegyelemmel került haza büntetésének letelte előtt a vácsi államfogházból, Ottlakán és Csintyén is megválasztották; M a n g r a V a z u l Román-Világoson és Soborsinban, S z u c s u Aurél dr., kit szintén királyi kegyelem hozott haza Vácáról, Román-Világoson és Szabadhelyen, C s o r o g á r Romulus, az aradi oláh szeminárium professzora Ottlakán és O-Pécskán, P o p p C. István dr., a memorandisták volt védőügyvéde, Román-Világoson és Pankotán, P o p a György, az oláh népiszkolák egyházi felügyelője Szabadhelyen és Pécskán lett megyebizottsági tag. A 25 gazdaságkodó parasztból, a ki tagja lett a törvényhatósági bizottságnak, néhányan szintén az oláhok érdekeit képviselik. A hol kettős választás volt és néhány kerületben, a hol a történet szabálytalanságok miatt megtámadták a választást, új választás lesz: ezek mind olyan kerületek, a hol az oláhoknak többségük van. Ezeken a helyeken a pótválasztás minden esetre sokkal mozgalmasabb lesz, mint az első választás, mert a magyarság is minden erejét meg fogja feszíteni.

— A Kölcsy-egyesület első felolvasása a hó 30-ikán szombaton lesz a városháza nagytermében. Az aradi társaság elítjének, főleg női közönségének e heti találkozóján érdekes három számból fog állani a műsor. — K r ü g e r Károly, a színházi zenekar igazgatója, kinek zenei képességeért az aradi közönség már nem egyszer adózott elismeréssel a színházon kívül is, hegedűjén több értékes darabot fog előadni, azután következik R u d n y á n s z k y Gyulának 100 frtos pályadíjat nyert munkája „Bella és Dorottyia”. A sort T ó v ö l g y i Margit, színházunk kedvelt és erős tehetségű tragikája fogja bezárni. A jegyek erre és a következő felolvasásokra már a napokban lesznek kaphatók a könyv- és zenekereskedésekben. Az egész felolvasási ciklus teljes műsora is még e héten fog a sajtó alól kikerülni.

— Aradmegye és a románok. A románok a megyei és községi választásokban ugyan- csak részt vesznek és a most lezajlott megye-

bizottsági választásokon sok helyütt győzelemre vitték jelöltjüket. A nagyszebeni „Foaia Poporului” című hetilap örömmel konstatálja a románság győzelmét; első helyen dicséri Aradvármegyét, ahol Mangra Vazul, dr. Suciu Aurél és dr. Pop István memorandistákat választották meg. Altalában véve — mondja a nagyszebeni lap — meg lehetünk elégedve az eredménnyel. A lefolyt megyei választások megmutatták, hogy ránk nézve ez a leháladosabb küzdőter. Kellett Aradmegyének ez a dicséret?...

— A szociális agitáció és a népesedés. A szociális agitáció nemcsak a tulajdonjoggal szemben képez bajt hanem egyszersmind veszedelmes jelenség a faj szaporodása szempontjából is. Kétségtelen adatok bizonyítják, hogy a szociális mozgalom fejlődésének arányában már is apad a születések száma ama vármegyében, a melyben a szociálisizmus ragálya pusztít. A következő autentikus statisztikai táblázat tanuskodik erről:

	Születések száma		
Vármegye	1889-ben	1890-ben	1893-ban
Aradmegye	14,814	15,587	15,256
Bács-Bodrogmegye	84,698	81,421	80,389
Békésmegye	12,058	11,780	10,926
Csanádmegye	6,356	6,197	6,807
Csongrádmegye	10,898	11,102	10,442
Pestmegye	45,814	48,747	45,585
Temesmegye	18,255	16,928	16,143
Torontálmegye	28,477	25,206	24,479

Ezek az adatok bizonyítják, hogy a születések száma fokozatosan apad ama vármegyékben, a melyekben a munkásmozgalmak nagyobb mérvet öltöttek. A legkevesbé csökkent Aradmegyében, némi emelkedés mutatkozik ugyan, de ez az emelkedés is összefügg az alföldi vármegyék születési perzentjével szemben, a melyekben nincsenek szociális bajok. Különösen Békés és Csanádmegye képezik ellenben a típust tekintetben, hol a születések száma folytonos apadást mutat és így állanak a dolgok Temes megyében és Torontálban is, a mi arra utal, hogy a szociális bajok ott is terjednek.

— Az aradi dohánybevéltetés. Az aradi dohánybevéltető hivatal részére a dohánybevéltetés ideje eredetileg december hó 9-ére volt kitűzve. Időközben azonban a dohányjövédéki igazgatóság a dohánybevéltetés határnapját megváltoztatta: azt december 2-ára tette át. Így az Arad-, Temes- és Csanádmegyékben természetesen a dohánymennyiség bevéltetése Aradon e napon veszi kezdetét. Hogy az eredmény milyen lesz, azt egyelőre tudni még nem lehet, de hogy fényes semmi esetre sem lesz, azt az idej közepeszerű termésből lehet következtetni.

— Arad csatornázása és a temesváriak. Mint annak idején körülményesen megírtuk Temesvár város hatósága több szaktérfinval egyetemben a multkor Aradon járt, hogy az itteni Shone-rendszert csatornázást tanulmányozzák, almenyibene az időszerűen ők is csatornázni akarják városukat. A csatornázási bizottság — írja levelezőnk — tegnap ülést tartott, hogy megbeszélje a benyújtott terveket és ajánlatokat, melyek közt ott szerepel az Aradon csatornázó angolok ajánlata is. Dr. Telbisz Károly kir. tanácsos, polgármester indítványára elhatározták, hogy a terveket a Farkas Kálmán, Rella Attilio és Jász Dezső főmérnökökből álló albizottságnak adják ki. Nevezettek a legnagyobb készséggel vállalták el a megbízást, sőt még arra is hajlandóknak nyilatkoztak, hogy a Beluciolasz cégtől érkező tervezetet is megbírálják, feltéve, hogy az egy havi határidőn belül érkezik be. A három szakférfi a polgármester kérelmére tanulmányozni fogja az aradi csatornázást is mely célból személyesen rándulnak át ismét hozzánk, hogy a Shone-féle rendszer szerint,

Aradon véghezvitt munkálatokat megtekintésük. A megbízottak véleménye szerint a tervezeteket legkésőbb jövő évi február hó 15-éig bírálják meg.

— A nyugdíjasok illetménye. A legújabb intézkedés szerint a nyugdíjasok nyugtáit tudvalevőleg a főkapitány láttamozza. A jövő december hóban elseje vasárnapra esik, Sarlott Domokos főkapitány mindazáltal értesíti a nyugdíjasokat, hogy nyugtáikat elsején vasárnap is láttamozza, a délelőtti órák folyamán.

— Népi felolvasás. A liceum fizikai előadó termében ma, vasárnap délután négy órakor Statuber József főgymnásiumi tanár tart kísérletekkel kapcsolatos előadást a fizika köréből. Belépti díj nem fizetendő. Ajánljuk a felolvasást a t. közönség, különösen a hölgyek szíves figyelmébe.

— Kilencz házasság. A tömegesen házasságot ifjúsággal ugyancsak meggyűlt a teendője Szondy Béla aradi államianyakönyvvezetőnek. Ma ismét kilencz házasságkötés lesz, mi egész napját igénybe veszi. A házasságok felkötés az iparos és munkás osztályból kerülnek ki.

— Az aradi hírlapírók és írók köre ma vasárnap délután 2 órakor tartja meg rendkívüli közgyűlését, melynek tárgysorozata: 1. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése. 2. A megüresedett tiszviselői állások betöltése. 3. Netaláni indítványok. A tagokat a kör helyiségében megtartandó közgyűlésre ez uton is meghívja Brankovics György elnök, Hrabovszky Lajos titkár.

— Vasutasok előléptetése. Az államvasutak igazgatósága, mint jó forrásból halljuk, karácsonyi előléptetési terminus alkalmára közel 2200 hivatalnok előléptetését fogja javasolni a kereskedelemügyi miniszternek. Minthogy rendszerint csak 1500—1700 tiszviselőt szoktak minden év karácsonyán előléptetni, az ezidei előléptetés az eddiginél mintegy 30—35 százalékkal kedvezőbb. Az előléptetések túlnyomó része természetesen az alsóbb fizetési osztályokba tartozó tiszviselőkre vonatkozik, de általában a csekélyebb fizetésű hivatalnokok előléptetési viszonya az idén aránylag kedvezőbb lesz mint a magasabb ranguké. Ha a miniszter az államvasutak igazgatóságának előterjesztését jóváhagyja, akkor az összes államvasuti alkalmazottak nyolc százaléka fog karácsonykor magasabb rangba, illetőleg magasabb fizetési osztályba jutni.

— Polgári esketés egy paplakban. Jesztreb községben a tűzvész eipusztította azt az épületet is, amelyben az anyakönyvi hivatal volt. Ibykovics Szilárd g. kath. pap azért megengedte, hogy a következő napra kihirdetett polgári házasságot az ő lakásában tarthassák meg.

— Szegény tanulók a népkönyhában. Az izr. jót. nőegylet értesíti a közönséget, hogy a népkönyha f. é. decz. 2-án lesz először megnyitva, mivel 1-je vasárnapra esik, mely napon az alapszabályok szerint a népkönyha mindig zárva lesz. A népkönyha helyiségében külön szobában külön asztal tartatik fenn kisebb nagyobb szegénysorsu tanulók számára. Reméljük, hogy a nemeslelkű aradi közönség úgy a felnőtt, mint a gyermekkorban levő szegények éhségének enyhítéséhez, mint eddig, úgy továbbra is segítségünkre lesz. Az elmúlt héten a következő adományokat kaptuk:

Herzel Bernát úrtól 25 kiló babot, 25 kiló lencsét, 25 kiló borsot, 25 kiló rizst. Spitzer Sarolta úrnő 50 kiló lisztet, 10 kiló lencsét, 9 kiló lekvárt. Öv. Purgly Jánosné úrnő 2 zsák burgonyát, 30 fej káposztát, egy bődön zsirt. dr. Szilágyi Edéné úrnő 50 köteg zöldséget, 2 zsák burgonyát. dr. Rosen-

berg Sándorné úrnő 9 kiló rizst, 9 kiló kását, Lustig Adolfné úrnő egy nagy vas fazekat, egy gyűrődészkát sodrófával. Deutscher Babetta úrnő 10 liter lencsét egy fűzér foghagymát Pollák Vilmosné úrnő 10 liter borsot, 10 liter lencsét 10 liter babot; Dr. Weidenfeld Istvánné úrnő 100 csomó zöldséget, 10 fűzér hagymát, 1 zsák burgonyát, 10 üveg paradicsomot. Egy ismeretlen 212 frt, Hirschl Zsigmond úrtól 5 frtot, az Izr. hitközségtől 25 frtot. A nagylelkű adakozók fogadják ez uton hálás köszönetünket, az izr. jót. nőegylet nevében Neuman Füst Mária, elnök.

— A millenniumi plakátok megérkeztek. Az ezredéves kiállítás igazgatósága nagy súlyt fektetett a millenniumi plakátok külső díszére, melynek kivitelére annak idején pályázatot is hirdetett. Az igen díszes falragaszok már megérkeztek úgy a város, mint a megye törvényhatóságához. A városban már tegnap délután ragasztgatták ki a színesen illusztrált plakátokat. A megye alispánja szám szerint hetvenöt darabot küldött szét belőlük a megyében kiragasztás végett.

— A cigányvajda házassága. Nagy panasszal jött fel tegnap a városházára Kolompár József, gáji cigányvajda. Nem akarták a „feleségével” Gaudi Máriával összeadni, pedig ez már husz éve az ő egyetlen felesége. A cigányvajda jelenleg Mikalákról intézi cigányai sorát, s egyelőre epedve várja, hogy összekössék polgárilag szíve Máriájával, ki már is aggályát fejezte ki azért, hogy hátha nem bírnak egybekelni, s a trónkövetelő legidősebb fia mint törvénytelen magzat fogja viselni a vajda-botot?

— Iparos ifjak a népszerű felolvasásokon. Az aradi iparos ifjak önképző és betegsegélyező egylete, folyó évi november hó 17-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az aradi „Kölösey egyesület” által vasárnap d. u. rendezendő népi felolvasásokon úgy tagjainak szellemi fejlesztése, mint „Kölösey egyesület” hazafias és tudományos munkálkodásának támogatása érdekében, tömegesen fog részt venni, miért is felhívja a tiszt. tag urakat, hogy ma és minden vasárnap, d. u. 3 órakor az egylet helyiségében (ipartestület) minél számosabban jelenjenek meg. Az elnökség.

— Ifjúsági ünnepély. Az aradi kir. főgymnasium ifjúsági önképzőköré máris életeltelt ad magáról, s vasárnap, december hó 1-én a liceum dísztermében Eötvös József báró emlékére ünnepélyt rendez. Az ünnepélyre természetesen nincs belépti díj. Kezdi délelőtt 10 órakor. A „Petőfi-önképzőkör” efféle ünnepélyei jó sikerűek szoktak lenni, miért is felhívjuk arra a közönség figyelmét. Az ünnepély műsora ez:

1. Elnöki megnyitó. Felolvassa J. gesi Károly. VIII. o. t. 2. a) „Finnzene” Pacuistól, b) „Szóval a kincsem,” népbálada. Kertay E. tanár zongora kíséretével előadja a főgymn. énekhar. 3. „Eötvös emlékeztető.” Oda. Irta és szavalja V. jassy Lajos VII. o. t. 4. Hegedű trió. Donizetti (1797—1848) „Lucretia Borgia” cz. dalművéből. Előadják: Krausz V., Salgó M. és Winter F. VIII. o. tanulók. 5. Eötvös J. „Válságkúnyhó.” Szavalja Lészai Árpád VIII. o. t. 6. a) „Csinos Palkó,” kurucdalmű 1705-ből. b) „A vadász,” népdal. Előadja a főgymn. énekhar. 7. Arany J. „A szegri leány.” Szavalja Spiroch L. VIII. o. t. 8. a) „A három Genius kara.” Mozart (1756—91) „A varázsfuvola” cz. dalművéből. b) „Hallelujah.” Handel (1685—1759) „Messias” cz. oratoriumából. Előadja; a főgymn. zenekör, Krausz V. VIII. o. t. vezetése alatt.

— A mérges gomba áldozata. Nagyon szorosan a gombát R. épassy Ferencné aradi asszony, ez okozta a vesztét. Az aszrak egyszerűen szeretnek s aztán meghalnak, ő egyszer evett mérges gombát s ugyanazt tette. Tegnap délelben gombás lepényt csinált magának s ledült pihenni. Alig egy óra múlva rosszul kezdte érezni magát s mire az orvos megérkezett, már halott volt.

— Utóállók. Mohácsi Antal és Jakab Sándor üvegkereskedők — jelentik levelezőnk — a mult napok egyikén Simándtáján Nagyvárad felé utazva, kocsijukkal az országút mellett megálltak s a lovakat ki-

fogva, szabadon eresztették, ők maguk a kocsnál tüzet rakva, pihentek. Kevés idő múlva két fekete ruhába öltözött ember jött hozzájuk igazolványaik és pénzüklétevéseire szólították fel őket. Midőn az utasok a parancsnak engedelmeskedtek, a két ismeretlen megparancsolta nekik, hogy távozzanak pénzüktől és igazolványaiktól és addig menjenek megállás nélkül, míg ők halál-tot nem kiáltanak. A megijedt emberek ezt is megtették, ekkor a rablók fölverték a pénzt és odább álltak, oda kiáltván a szegény utasoknak, hogy a pénzt a következő napon a község házában visszkapják. A szegény juvegesek meg is jelentek hűségesen a község házában, de pénzüket természetesen nem kapták meg. A csend-őrök nyomozzák az utonállókat.

— **Életunt vinczellér.** A kenyere javát már régen megette Moldován Miklós, Petrovits Arzén, aradi mérnök öreg vinczellérje. Meg aztán beteges is volt. Leasasztotta a falról öreg pisztolyát, melylyel vidám szüreteken a mulató lányokat annyiszor ijesztette, maga ellen fordította a gyilkoló oszvet, s elcsententette a ravaszt. A vén szerszám jól működött. Moldován Miklóst ma temetik Új-utoza 1. szám alatti lakásából.

— **A temesvár-íllpai vasút ügyében** a trace több rendbeli áthelyezése tolytán tegnap közigazgatási pótbejárás volt Péterffy miniszteri titkár vezetése alatt. A bejárásan részt vettek: Deschán Achill alispán, Görgy Gyula és Pókay Dezső, továbbá az állami közegek.

— **A vigyázatlanság sebesültjei.** Az aradi vaggongyárban csaknem mindennapiak a vigyázatlanság okozta balesetek. — Tegnap Sándor István és Nagy György sérültek meg súlyosan. Hasonlóképen a gondatlanság áldozata Szecskár Teréziának egy éves Imre nevű fia. A gyermek felügyelet nélkül játszadozott a konyhában, hol egy tál forró vizet borított magára. Súlyos égési sebeket szenvedett.

— **A költőzködő aszany pénze.** Lakást változtatott Wavra Magdolna aradi lakosnő. A butorai már mind fel voltak rakva a kocsi, csak még egy kosár ruha hiányzott róla. Azért futott be a házba, addig is azonban a nagy bankókkal terhelt tárczáját a kocsi hágyta. Mire visszatért, a pénz már nem volt sehol. Az udvaron a lopás elkövetésekor egyedül Kodreán György fuvaros volt, akinél azonban nem találtak semmit. A kocsi tagad.

— **Meglopott gyümölcskereskedő.** Nem ringott ugyan bölcsője a kék attikában, azért Zelenkutyán György mégis déli gyümölcsökkel kereskedik Aradon, a Forray-utczában. De nem sok szerencsével. Az elmúlt éjjel ugyanis több vásott suhanoz feltörte a pincéjét és abból nagymennyiségű mazzolát, narancsot emeltek el, a tügét azt megmutatták neki. A rendőrség a nyert feljelentés alapján megindította a nyomozást a tettesek után, akiknek egyikét Ottó Károly személyében sikerült is elfogni.

— **Adomány.** Dr. Remetei F. Károly ügyvéd ur, jó szívénél nemes sugallatát követve, mint évek óta mindig, úgy az idén is 10 frtot adott a polgári iskola szegény tanulóinak téli ruházattal való segélyezésére az iskola igazgatójának rendelkezésére. Fogadja ezért úgy a szegények, mint az iskola nevében is hálás köszönetemet. Arad, 1896. nov. 23. Niedermayer Tibias, igazgató.

— **Karácsonyi remények.** Alig tizen négy nap választ már el a magyar osztályosok játék nagy nyereleményhuzásától, mely f. évi december 6–14-ig ejtetik meg és melyen 21499 nyerelemény kerül 4.332.000 korona összértékben kisorsolásra. Hogy ezen oly óriási esélyekkel bíró sorsjátékon oly egyének is játszhasanak, a kik egy egész sorsjegyért 40 frtot áldozni nem akarnak vagy nem képesek, a magyar osztályosajáték sorjegyét igen elmes módon tizedekbe (4 frt) és huszadokba (2 frt) vannak beosztva. Elgondolható tehát hány emberről gondoskodik Fortune istenasszony ezen huzásánál, a mennyiben a kisorsolásra kerülő közel 4 1/2 millió részben az egész sorsjegyek tulajdonosai között, másrészt azonban a tized és huszad sorsjegyek birtokosai között, is feloszlik, úgy hogy a több mint 100.000 szerencsés nyerő azon helyzetben lesz, hogy boldog karácsonyt ülhöz és szeretetét övéi iránt gazdag ajándékokkal bizonyíthatja.

GYÁSZROVAT.

† Örv. Oszvald Pálné elhunytáról értesültünk részvétellel. A gyászoló család gyászjelentése a következő: Molnár Antónia és Amália megtört kebelével tudatják számos unoka testvér-, rokon- és jóbarátok nevében is forron szeretett testvérük ö. v. Oszvald Pálné szül. Molnár Viktoriának folyó évi november hó 22-én, délután 2 órakor, életének 55-ik évében hosszas szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderültét. A drága halott hült tetemei folyó hó 24-én, délután 3 órakor fognak Vécsey-utca 1. sz. a. házból a római katolikus szertartás szerint a felső temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat folyó hó 25-én, délelőtt 9 órakor fog, a t. Minorita-atyák templomában az egek Urának bemutatni. Aldás lengjen drága porai felett!

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) **A kereskedők körének estélye.** Az aradi kereskedők körének helyiségeinek minden auser-égője kigyult, mert termelében fényes bankettet rendezett elnökének, Tedeschi Viktornak abból az alkalomból, hogy őt Arad város polgársága pártkülömbőség nélkül újból megválasztotta városi törvényhatósági bizottsági tagnak.

Rég látott az aradi kereskedők körének olyan díszes társaságot a társadalom minden rétegéből, mint a minő szombat este összegyülekezett arra a bankettre, mely Tedeschi Viktor ünneplésén kívül a kör diadala is.

A társas vacsora nyolcz órakor vette kezdetét, a négyoszögben terített asztal mellett igen számosan foglaltak helyet.

Ott voltak: Kristyó János, Edvi Illés László, Révész Adolf, Tisch Mór dr., Posgay Lajos dr., Kabdebó János dr., Ottenberg Tivadar, Tenner Lajos, Kohn S. N. Inkei Emil, Rosenberg Károly dr., Molnár Géza, Green Nándor, Wechsler József, Abrai Lajos, Hecht Adolf dr., Tretyler Andor dr., Létán János, Münnich József, Vojtek Alajos, Weiss Endre, Weiss Sándor, Halász Lajos, Barth Lajos, Meer Armin, Baumann János, Grossmann Bernát, Keppich Zsigmond, Mayer Ede, Pölzl Miksa, Schwab Viktor, Holzeisen József, Löwinger Gyula, Kohn József, Weinberger János, Weinberger Ferencz, Reinhardt Mór dr., Fromm Frigyes, Sonn József, Spielmann Miksa, Berger Izso, Farkas Abrahám, Schwarcz Jakab, Ladányi Arnold, Nádler József, Bilich Miklós, Löwenstein Miksa, Fejér Gyula, Durchschlag Miksa, Waldfisch Armin és még igen számosan.

A második fogásnál elsőnek Wechsler József a kör alelnöke szólalt fel, ki melegségtől áthatott szavakban emlékezett meg arról a kitüntetésről, mely Tedeschi Viktort érte, a szavai végén élteti őt, a kör elnökét.

Utána Tedeschi Viktor emelt szót szokott szokásos tulszerénységével háritva el magától a méltán megérdemelt dicséreteket s végül éltette a kör vendégeit.

Harmadiknak Révész Adolf szólt, ki szellemes tosztyával általános figyelmet keltett, s végül is Tedeschi Viktort éltette.

Utána még Edvi Illés László, Inkei Emil a Rosenberg Károly dr., s még számosan szóltak, emelve s elősegítve a kör hangulatát.

A bankett reális sikerét Goldberger a Nádor szálloda bérője mozdította elő, míg a hangulatot Kiss Rácz Toncsil bandája fokozta.

A társaság csak éjjel után oszlott szét.

(*) **Az „Első aradi betegsegélyző és temetkezési egylet”** elnöksége ma vasárnap d. u. 4 órakor irodája helyiségében (Szabadság tér 11. sz. I. em.) választmányi ülést tart, mely alkalommal új tagok is felvételnek. Az elnökség.

(*) **„Az aradi Concordia”** betegs. és temetkezési egylet saját helyiségében (Szt.-Pál-utca 7.) nov. hó 24-én, d. u. 3 órakor rendez választmányi ülést tart, a melyre az igen t. választmányi tag urakat ezuttal is tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnö-

ki és pénztári jelentés. 2. Indítványok. Kéretnek a vál. tag urak a mai gyűlésre okvetetlen megjelenni, miután igen fontos tárgyak fognak szóba kerülni. Ez alkalommal tudatjuk hogy jövő január 1-ig az újonnan belépő tagoknak a beíratási díj elengedtetik. Klein Ignác elnök.

MULATSÁGOK.

(=) **Dalestély és táncmulatság.** Az aradi dalegylet jövő vasárnapi mulatsága iránt élénk érdeklődés mutatkozik. Csekély 40 kros belépti díjjal igen kellemes estét tölthet el minden műbarát, aki kedveli a zamatos magyar dalokat, melyet a jó szervezett aradi dalegylet igen szépen kultivál. Hogy azonban a fiatalság is kivegye részét a mulatságból, műsor után Nagy Jossi bandája mellett tánc is lesz. Ezen kedélyesnek ígérkező mulatságra belépti jegyek előre válthatók Brunner C. Brunner Géza és Társa, Toth Mihály és Rothschild és Klein üzletében.

(=) **A borosjenői olvasó-kör** saját pénztára javára november hó 30-án, Borosjenőn a nagyvendéglő dísztermében zártkörű táncos-estélyt tart. A rendezőség tagjai: Dr. Csillag Ignác, elnök. Kovács József, alelnök. Stégelitz Gusztáv, pénztáros. Fürst Ignác, Schwarz Jakab, Pospisil József, rendezők. Kezdte 8 órakor. Belépti-díj: Csalládijegy 1 forint 50 krajczár. — Személyjegy 1 forint.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap (november 24.) Délután: Szegény Jonathan, operetta. Este: A párisi rongyszédő, dráma.

Hétfő (november 25.) Bernardo Montilla, szimf.

Kedd (november 26.) Az új honpolgár (Goldstein Számi) életkép.

Szerda (november 27.) Az új honpolgár (Goldstein Számi) életkép.

Csütörtök (november 28.) Oh azok a férfiak! vigjáték.

Péntek (november 29.) Hunyady László, opera.

Szombat (november 30.) Pillangó csata, itt először.

Vasárnap (december 1.) Délután: Parasztkiaszany, népszimf. Este: Orleánsi szűz, dráma.

* **Hunyady László.** Erkel operája ment volna, ha Solyom be nem reked. Így műsorsváltás történt s a kilátásba helyezett zenéi élvezet máskorra marad. Az opera helyett megismételték a „Házasság rokkantjai-t” s mivel az igazgatóság ennek premierjén belátta, hogy a darab a hosszú felvonások közök daczára sem képes egy színházi estét betölteni, nagyon helyes gondolattal hozzákapszolta még a „Parasztbeosztás”-et, melyben Sugár Aranba (Santuzza) és Mezei (Turiddo) szokás szerint brilliroztak.

* **Színházi hír.** Echegaray gyönyörű szimfét a „Bernardo Montilla”-t mely a tavalyi saisonban élénk hatást keltett — hétfőn újra műsorra tűzte az igazgatóság. A főbb szerepeket Angyal L. Tóvölgyi Rónasékiné, Gál, Tompa, Balassa és Szendrey fognák játszani.

* **Brankovics György** aradi lapszerkesztő, a jeles tollu novellista, „Hangulat” czim alatt bocsátja ki humoros elbeszéléseit, melyet midőn a közönség figyelmébe ajánlunk, itt adjuk az alábbi előfizetési felhívást:

Egy magyar költő, lantjának korán elpattant hurján, hattyudalként: zengte hogy: „A világ csak hangulat!” A költőnek igaza volt. Az eszme diadala nem az eszme jószágától, hanem a nép hangulatától függ. Az ember értékét nem a tehetség, nem az érdem, hanem a felebarátok hangulata szabja meg. A jó hangulat: mindent megad. A rossz hangulat: mindent megtagad! A jó hangulat: czukorporral hinti be a méreglabdacsokat. A rossz hangulat: méreggá változtatja át az édes szerelmet is. A köljónak, mindenkinek óhajtok tehát szolgálatot tenni akkor, amidőn arra kérem tisztelt Czimedet, kegyeskedjék „Hangulat” czimú művemre annál is inkább előfizetni, mert humoros elbeszéléseimnek, melyek a „Hangulat” tartalmát fogják képezni, nemcsak a vidámság, a jó hangulat előidézése, hanem egy nemes és hazafias kulturintézetnek a támogatása is a czélja. „Hangulat” czimú művemnek ugyanis, egész tiszta jövedelmét az aradi „Kölcsy Egylet”-nek ajánlottam fel, s így minden irányban csak amaz igazság megvalósítását, hogy „Nyelvében él a nemzet” segít előmozdítani az, aki művemre

előfizet. A „Hangulat” mely 10 nyomtatott ívből fog állani, díszes kiállításban 1896-ik évi februárius hó 1-én jeleik meg a az előfizetési ára: 1 frt. Az előfizetési összegek a megrendelési ívek az aradi „Kölcsöy Egyesület” pénztárnokához Laukó Albert tanár urhoz (Arad Lyceum) legkésőbb 1895-ik évi december hó 30-ig küldendők be. Gyűjtők minden 10-ik példány után egy tiszteletpéldányt kapnak. Brankovics György, az „Arad és Vidéke” felelős szerkesztője.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Egy hónap egy szemért. Valami csekélység fölött perelt össze tavaly Henoz György és Szerb György, leány semmi esetben sem forgott szóban. Szóváltás közben Henoz meglökte társát, ki eloszuozott, s a kezében levő ostor nyelébe esett, de oly szerencsétlenül, hogy egyik szeme világát ennek következtében elvesztette. Az aradi kir. törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet, a tekintettel Henoz fiatalságára, s az egyéb enyhítő körülményekre, őt egy havi fogházra, s öt forint pénzbüntetésre ítélte. Megjegyezzük e helyütt, hogy a nevezett vétség makszimális büntetése a törvények szerint három hónapi fogház.

§ Kóser urék esete. Roppant érdekes eset, mely annyival inkább kóser, mivel a hőse Kóser József s mert Mittner József anti-detektív városatyja is szerepel benne. — Mittner volt ugyanis, aki az októberi közgyűlésen ugyancsak kikelt a detektív intézmény létesítése ellen, mivel — ugymond — nem lopnak az emberek a mai rendszer mellett sem. Az emberek jók és becsületesek — mondta ő. Am a tények és Kóser József esete mást bizonyítanak. Kóser ur ugyanis Mittner József üzletének kirakatából egy bőr tárczát, sok szíjj-ostort emelt el, később hasonló jókat cselekedett meg Waniósek József üzletével. A lopott tárgyakon megoasztozott Horváth Sándor társával, aki a könnyű kereset felett mód nélkül örült. Egyszer azonban rajtatavasztették s így kerültek az aradi kir. törvényszék elé, hol tegnap tartották meg ez ügyben a végtárgyalást. A törvényszék Kóser Józsefet többrendbeli lopás vétsége miatt egy havi fogházra, Horváth Sándort pedig kétréndbeli orgazdaság vétsége miatt nyolc nap fogházra ítélte.

TÁVIRATOK.

Elhunyt miniszteri tanácsos.

Budapest, november 23. (Saj. tud. táv.) Bernolak földművelésügyi miniszteri tanácsos meghalt.

Mátéffy rehabilitálása.

Budapest, november 23. (Saj. tud. táv.) A csongrádi alispán, a szentesi főjegyző, árvaszéki elnök, tiszti főügyész, tiszti főorvos, főszolgabíró, első aljegyző, árvaszéki ülnök, főszámvevő, főpénztárnok és a levéltárnok nyilatkozatot adnak, mely szerint Beóthy csak pártszenvedélytől elvakultan állithatta, hogy Mátéffy orozva inzultálta Simát. Mátéffy hat év előtti rágalmozási ügye Baross miniszter által eljárásának teljes igazolásával végződött. Sima lapjának szakadatlan rágalmozásai ellen elégtétel azért nem szerezhető, mert a lap felelős szerkesztője egy hivatalából elcsapott és sikkasztásért fogságot ült ur. Mátéffyt méltó felhevülésében elkövetett botlása daczára minden tekintetben korrekt embernek tartják, ki a megye közönségének tiszteletére méltó. Végül kéri Beóthyt és társait, hogy a költségvetés tárgyalásánál most már egyébről beszéljenek.

Szép hagyomány.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.) Baar János, egykor kertészlegény, 70 ezer forintot s tíz háztelket hagyományozott egy Budapesten létesítendő felsőbb református leányiskolának. Az elhunyt katolikus volt.

Vonat késések.

Kolozsvár, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Két napja havaz, mi miatt a vonatok késésekkel érkeznek.

Liberális ifjuság.

Kolozsvár, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Az egyetemi kör egyhangulag kimondotta, hogy a pesti egyetemi lapoktól a segélyt megvonja illiberális magatartásáért, s egyben helytelenítette a lábrakapott antisemitizmust.

Antiszemita botrány.

Bécs, november 23. (Saját tud. táv.) A reichsrathban ismét antiszemita botrány volt. Ugyanis a korneuburgi kerületi bíróság Schneider antiszemita képviselő kiadását kéri. Sok ismeretes modoru zsidószidalmazás után Schneidert nagy többséggel kiadták.

A keleti események.

Sebastopol, november 23. (Saj. tud. táv.) A fekete tengeri hajórajt, melyet már szolgálaton kívül helyeztek, ismét visszahelyezték az aktív szolgálatba. A csapatokat szintén aktív szolgálatba rendelték.

Konstantinápoly, november 23. (Saj. tud. táv.) A kormány külön bizottságot küldött ki, mely Anatóliában arend helyreállítására ügyeljen.

KÖZGAZDASÁG.

— A pankotai szőlőbirtokosok lapunk után is figyelmeztetnek, hogy Pankota község szőlőtelepén termelt zöld ojtványokra, valamint gyökere és sima ripáriákra a hegykapitányság előjegyzéseket a hó végéig elfogad. Ezrenként árak: a zöld ojtvány 50 frt, gyökere ripária I. oszt. 10 frt, II. oszt. 5 frt, sima ripária I. oszt. 5 frt, II. oszt. 2 frt.

— Gazdasági tudósítás. Uj-Arad. Az őszi vetést elvégezték. A vetések igen szépen állanak. Takarmányrépa és ozukorrépa szedését elvégezték, a takarmányrépa holdankénti hozama körülbelül 212 métermázsára tehető, a ozukorrépáé pedig 125 métermázsára. A tengeri holdankénti hozama 11 s a burgonyáé 140 métermázsára.

— Amerikai fedező ménék Magyarországon. Gyulai Adolf gróf, a híres sportsman Amerikába indul, hogy ott magas származásu ügető méneket vásároljon. Utjára a grófi sportsman a magyar földművelési minisztertől is kapott megbízást, hogy tapasztalatait és esetleges vásárlásait a magyarországi lótenyésztés is hasznára fordíthassa.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1895. évi november hó 22-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar elsőrendű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kg-ron felüli súlyban) —. —. krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) —. —. krig. Fialat nehéz (pkint 320 kg-ron felüli súlyban) 54.—55. krig. Fialat közép (pkint 251—320 krig súlyban) 54.—55. krig. Fialat könnyű (pkint 250 kg-ron terjedő súlyban) 54.—55. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kg-ron felüli súlyban) —. —. krig. — Közép (pkint 220—280 kg-ron súlyban) —. —. krig. — Könnyű (pkint 220 kg-ron terjedő terjedő súlyban krig. Szerbái: Nehéz (páronként 260 kg-ron felüli súlyban) 55.—56. krig. Közép (pkint 220—260 kg-ron súlyban) 55.—56. krig. — Könnyű (pkint 220 krig terjedő súlyban) 54.—55. krig. — Sertésleltetés szám 1895. nov. hó 20-án volt készlet 3848 darab. 1895. november hó 21-én felhajtattott: 218 darab. 1895. november 21-én elszállított 218 db. 1895. november 22-én maradt készletben 3882 darab. A hízottsertés üzletirányzata: Változatlan.

S z e s z ü z i e t.

— November 23. —

Ezen cikknek ára és üzletviszonyai a múlt héten is változatlanok maradtak.

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 51 forint — krajczár, kicsinyben 51 forint 50 krajczár hordó nélkül, per 100 liter $\frac{1}{2}$ beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatózsda.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest. november 23. d. u. 6 óra.

Buza búsági uj	6.65—7.05
Buza tiszavidéki	6.70—7.15
Buza pestvidéki	6.85—7.05
Buza fejezmegyei	6.85—7.05
Buza bácskai	6.75—7.20
Roze uj, elsőrendű	6.85—6.40
Roze uj, másodrendű	6.30—6.85
Arpa takarmány	5.—5.20
Arpa égetni való	5.50—6.30
Arpa sörfőzdei	6.80—8.—
Zab	6.25—6.65
Tengeri búsági	—
Tengeri másnemű	5.10—5.25
Káposzta-repce búsági	—
Kóles	5.40—5.75
Buza március—április	6.95—6.98
Buza szeptember—október	—
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.34—6.85
Tengeri május—június	6.51—6.52
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab március—április	6.23—6.25
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repce augusztus—szeptember 1894.	10.85—10.90

Aradvárosi

Évadbérlet
58. szám.

színház.

Évadbérlet
58. szám.

Vasárnap, 1895. november 24-én

D. u. 3 $\frac{1}{2}$ órakor, félárakkal:

A Szegény Jonathán.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Wittmann H. és Bauer J. Zenéjét írta: Milócker Károly.

Kezdeté 3 $\frac{1}{2}$ órakor.

Este bérletfolyamban:

A párisi rongyszedő.

Dráma 5 felvonásban, előjátékkal. Írta: Pyat Bódog. Fordította: Egressi Béni.

Kezdeté 7 órakor.

KIS LOTTO.

Budapesti:

55, 51, 82, 2, 71.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Morgenstern Gyula

Arad, Kölcsöy-utca 9. sz. a.

fogászati-műtermében

ugy egyes műfogakat, mint egész fogsorokat

jutányos áron

jótállás mellett készít.

Javitások (Reparatur) egy óra alatt készítették. 1085

Üzlet eladás.

Forray utca 2. szám alatt, élénk helyen vászon-, divat- és rövidáru üzlet himzés előnyomda, jó karban levő alványok és berendezéssel, más foglalkozás miatt kedvező feltételek mellett eladó.

Krause Károly,

1202

Forray-utca 2b. szám

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára
és művegytani laboratoriuma
Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánlkozik minden bárhol és bárki által hirdett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, a készletben tart következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor és Chinin csokoládé gyermekeknek ható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az 5 világörseben el van torjodva. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek dr. Hager javított receptje szerint, legmegbízhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatású és ártalmatlan szer. Ből összeállított hajfestőszert. — Egy üveg 1 ft 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr

Serail-arczkenőcs. Az arcon mutatkozó májfoltok elűzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrseprít hatásában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 ft.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitűnő minőségűek, dr. Szabó Gyula világhírű pincedjéből. Ára 1 üvegnek 3 és 5 ft.

Ménési aszúbor. Egy 35 centil. üveg 1 ft 50

Chinabor. 2% Chinintartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 ft.

Vasas Chinabor. 2% Chinin és vasoxýtartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 ft.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 ft.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 ft.

Salon-bengali tüzek. Fűt és szag nélkül, vörös és sárga szinben. Egy ki 2 ft.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertya-égő, 1 drb 60 kr. 12 percsig égő, 1 drb 1 ft 10 kr. 24 percsig égő, 1 drb. 2 ft 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag 1/4 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsam. 1 megfagyott kezét vagy lábát 8—4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szer. Mindenféle ből eredt rheuma és osztes fájalmak ellen igen híres és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora. mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Minden gyógyszer — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldetnek. Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyviasságot, gázokat, elvágókat és lekiismeretesen teljesítenek. 495—

Az osztálysorsjáték első húzása alkal-
mával az általam eladott 52476. sz.
sorsjegy 4000 koronát nyert.

Sorsjegyek
a húzás napjáig kaphatók.

Milleniumi kiállítási sorsjegyek.

(Osztály-sorsjáték.)

21499 pénznyeremény levonás nélkül.

Főnyeremény

1 millió korona.

Összes nyeremények 4 millió 332,000 korona.

Második húzás már december 6—14.

Sorsjegyek a má- sodik húzásra	1 egész 40 frt	1 fél 20 frt	1 negyed 10 frt	1 tized 4 frt	1 huszad 2 frt
-----------------------------------	-------------------	-----------------	--------------------	------------------	-------------------

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

WALLFISCH ÁRMIN

1216

bank- és váltó-üzlete

Alapított 1875. évben.

ARADON.

Telefon szám 129.

13835/1895 kh.

Végzés.

A város területén újabb gazdátlan kutyák kóborolt, mely egy embert harapott meg, a gyepre szállítván, rajta még élő állapotban a veszélyesség kor állapotot meg, ezért is az 1888. évi VII. t. cs. 68 §-a s a 40000/888 sz. a. magas rendelet 188 §-a alapján 13230/kh sz. a. kiadott száj kosarazási rendeletet 1895 évi december hó 20-ig terjedő 40 napra meghosszabítom.

Erről a város közönségét tudomásvétel és alkalmazkodásul azzal értesitem, hogy a kitett idő alatt száj kosár nélkül járó kutyák elfogatni és a gyepre megsemmisíteni fognak, míg a tulajdonos a hivatkozott törvény 154 §. i) pontja alapján büntetett fog.

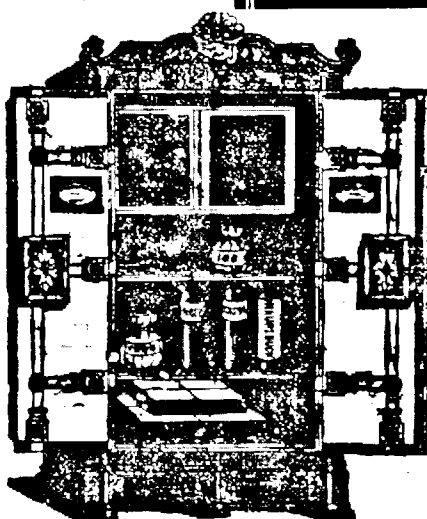
Arad, 1895. évi november 11-én.

Sarlot,
főkapitány.

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA” MELLETT.

SINGER

A sz. kir. oszt. és a m. kir. minisztériumok s államvasutak szállítói

tíz és hatvan éven biztos kis kézi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Köszönetek számára kivételesen 25% engedmény.

Amerikai varrógépek,
vasbútor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Aszakról ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai

H O W E,

Karikahajó

WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek

családok, szabók és cipészek részére.

Mindenféle varrógépek javítása is eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges alkatrészek.

SINGER L. S.

23507/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak 81765/95. sz. a. kelt rendelete alapján közhirre tesszük, hogy a salzburgi cs. k. tartományi kormány f. évi október hó 17-én 11951. sz. a. kelt hirdetményeivel szavasmarháknak, juhoknak és kecskéknak Magyarország egész területéről Salzburgba való bevitelét a ragados száj és körömfájás behurczolásának veszélye miatt megtiltotta.

A vasuton eszkiölendő közvetlen átvitel azonban továbbra is megvan engedve.

A magyarországi sertések bevitelének tekintetében 44706 számú illetve az ennek pótlására kiadott rendeletek irányadók.

Aradon, 1895. évi október hó 30.

A városi tanács.

36212/1895.

Hirdetmény.

A nm. m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak 82335/95. sz. a. kelt rendelete alapján közhirre tesszük, hogy a f. évi október hó 29-től kezdve a magyarországi járványmentes törvényhatóságoktól származó egészséges sertések a f. évi július hó 8-án kelt 44706. sz. körrendeletben, illetve az ezen rendelet pótlására kiadott rendeletekben (a 189. sz. és az ennek pótlására kiadott állategészségügyi értesítőben) foglalt feltételek mellett Bécsbe és Prága-Holleschovitz állomására ismét bevihetők.

Arad, 1895. nov. 6.

A városi tanács.

23622/1895.

Hirdetmény.

A nm. m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak 82334/95. sz. a. kelt rendelete alapján közhirre tesszük, hogy a f. évi október hó 29-től kezdve további intézkedésig a sertéseknek Magyarország mindazon községeiből, melyek sertésvész, sertésorbáncz, vagy ragados száj és körömfájás miatt külön községi zárlat alatt nincsenek, Budapestre kizárólag leszurás céljából behozatala az alábbi feltételek mellett minden külön engedély kikérése nélkül ismét meg van engedve:

1. A sertések a ferencvárosi rendező pályaudvar petróleum raktár rakodóján rakandók ki.

2. A sertések kirakodás után kocsin közvetlenül az illető henteshez, szállítandók és megérkezésük után legkésőbb 3 nap alatt leszurandók.

Arad, 1895. nov. 6-án.

A városi tanács.

Kitüntetve!

Fenáll 1879. óta.

A legszebb, legillőbb és legelmebb

!!KARÁCSONYI AJÁNDÉK!!

egy életnagyságu családi arczkép, mely hozzánk küldött bármily fénykép után elkészítetik. Meglepetésnek, ajándéknak és örök emléknak annál is inkább alkalmas, miután egy ily arczkép nem csak pillanatra, hanem örök időkre értékkel bír, illő szobadísz és a legalkalmasabb nász-, névnapi, születésnap, vagy bármily más alkalmi és ünnepi ajándék. A legszebb és örök emlék kedves halottainkról.

A fényképet mindenki sértetlenül visszakapja.

Hű hasonlatosságért kezeskedünk.

Egy életnagyságu krétarajz csak 8 frt. (Vászonra olajfestmény arczképek finom festéssel legmérsékeltébb árban.) — Szállítási határidő 10—14 napig. Megrendelések karácsonyra azonban minél előbb eszkiölendő. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

BODASCHER SIEGFRIED kitüntetett arczképfestészeti műterme

Bécs, II., Praterstrasse 61. szám.

Száz és száz elismerőlevél betekintésre bárkinek rendelkezésére áll. Ezen több száz levélből legyen itt csak egynehány felemlítve és pedig:

Az önnél rendelt olajfestmény arczképpel nagyon meg vagyok elégedve és műtermét másnak is fogom ajánlani. Kaposvár, 1899. febr. 6. Tallán Béla Somogy-m. főispánja. (Most B.-Gyulán.)	A szállított arczképpel nagyon meg vagyok elégedve. Zala-Egerszeg, 1895. évi június 27-én. Gézony László megyei főjegyző.	A nekem szállított arczképpel teljes elismerésem nyilvánítom. Podolin. Dr. Csáky Károly lőr orvos.	Öszinte köszönetem a nekem szállított nagyszerű kivitelű arczképért. Nagy-Kanizsa, 1898. évi június hó 17. Bátorfi Lajos a „Zalai Közlöny” szerkesztője.	Az arczképpel meg vagyok elégedve s tovább fogom ajánlani. Zágráb, 1894. évi február hó 8-án. Bartusok Iván Jellacio-tér 1.	A hozzám szállított szülők arczképeivel nagyon meg vagyok elégedve. Temesvár, 1894. évi február hó 3-án. Braun Herman cs. és kir. katonai élelmezési tiszt.
Az arczképpel meg vagyok elégedve, legjobban ajánlhatom. Bárány Gyula tanár, Csurgó, Somogymegye.	Az önnél megrendelt arczkép megelégedésemre elkészített. Zágráb, 1890. évi július hó 31-én. Brodjovin Lajos bornagykereskedő Ilica 28.	A nekem szállított arczképek kitűnően vannak elkészítve. Petényi Ottó Magy. áll. vasutak vezérigazgatóság iroda-főnöke Budapesten.	Arczképeink jó kivitelűek elismerésem és köszönetem. Nyitra, 1892. évi december hó 2-án. Csizsinszky Ágost. állami ügyész.	Az arczképet megkaptam. Általános tetszésben részesült. Székely József mérnök, Szamos-Ujvár.	Szülők arczképe, úgy a hasonlatosság tekintetében, valamint a kivitelben nagyszerűek. Tovább is fogom ajánlani. Horvátkereszt, 1894. évi december hó 22-én. Breyer Mark ó.
A fénykép után készített életnagyságu olajfestmény arczképek kitűnők. Horvátkereszt, 1895. I/5. Zloch Károly, káplán.	Az arczképeket megkaptam és teljes megelégedésemre nyilvánítom. Legközelebb küldök újra egy fényképet, mely után ép oly képet kérek készíteni. Versecz, 1893. febr. 6. Bauer P. János vaskereskedő.	Az életnagyságu arczkép, melyet egy kis fénykép után készítet, jó és szép kivitelűt fogva nagy örömet szerzett. N.-Szeben, 1891. szept. 10. Schwabe Hermann ékeszerész.	Fénykép után készített életnagyságu arczkép kitűnően van elkészítve. Nem fogom elmulasztani Önt tovább ajánlani. Beszterce, 1892. évi augusztus 15-én. Dr. Ziegler G. városi orvos.	Boldogult férjem, valamint saját életnagyságu arczképem, melyet ön egy kis fénykép után készítet, nagyon szépen sikerült. Pozsony, 1895. ápr. 18. Heismann Teréz főherczeg Frigyesnél 20.	A nekem szállított arczképpel nagyon meg vagyok elégedve és szívesen tovább fogom ajánlani. Hellwig Gyula Kolozsvar.

Nálam sem ügynök, sem utazó nincs! Mindenki, ki jó és szolid kiszolgálást kíván, forduljon közvetlenül a már 1879. óta Bécsben fennálló kitüntetésben részesült műtermemhez. A fenti elismerő levelek elége bizonyítják cégem megbízhatóságát. Minden megbízás a megbízó teljes megelégedésére a legnagyobb figyelemmel és pontossággal eszkiölöztetik, ami saját érdekemben is van, mert ezáltal a legszelebb körben tovább leszek ajánlva.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.
Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig :

egy egész sorsjegy 80 koronaért
egy tized sorsjegy 8 koronaért és
egy huszad sorsjegy 4 koronaért

az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

II.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

M Á R

1895. Deczember 6—14-ig

ejtetik meg a

Magyar Osztály-Sorsjáték

Nagy

nyeremény húzása,

melyben 21,499 pénznyeremény kerül

4 millió 332.000 korona

összértékben kisorsolásra, többek között egy 600,000 koronás jutalom 400,000, 200,000, 100,000, 50,000 stb. stb. koronás nyereményekkel.

A legnagyobb nyeremény a leg-szerencsésebb esetben

Egy Millió korona.

A sorsjegyek árai: 1 egész 40 frt. 1 tized 4 frt.
1 fél = $\frac{1}{2}$ 20 frt. 1 huszad 2 frt.

(Portóért 5 kr., ajánlott levelekért 15 kr., nyeremény-jegyzékért 10 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

Heintze Károly, főelárusító,

Budapest, Szervita-tér 3. szám.

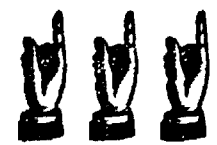
Hogy a tisztelt közönség különböző számokból álló több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásokhoz jusson, 5, vagy ennél több sorsjegy vásárlásánál a **legkülönbélebb számokat** állítom össze tetszés szerint egész, fél, tized és huszadokból.

— Sürgöny-czim : **Lottoheintze Budapest.** —

Huzás deczemb. 6-14-ig.

Magyar Osztálysorsjáték.

90,000

sorsjegy

21,499 pénznyeremény.

Főnyeremény
a legkedvezőbb esetben 1214

Egy Millió.

Sorsjegy a második osztályra:

$\frac{1}{1}$ $\frac{5}{10} = \frac{1}{2}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$
40.— 20.— 4.— 2.— frt.

Ajánlja és szétküldi az

Aradi Ipar- és Népbank

pénzváltóüzlete

Arad, Szabadság-tér 18-ik szám,
a 13 vértanu szoborral szemben.

Valódi harczy kanárik,

a legjobb énekesek; énekelnek nappal

és világításnál
jutányos árak mellett
eladók,

ma vasárnap a „Fehér Kereszt” 50. sz.
szobájában.

Breitenstein H.
1315 Harczból.

Eötvös-utca elején
Erber és Fleischmann-féle
üzlethelyiség,
mely áll:

egy utcai bolthelyiségből, egy
nagy pinczéből és több nagy
udvari raktárból

deczember 15-től fogva
kiadó.

Ugyanott **üzleti állványok** is olcsó
áron kaphatók.

Értekezhetni ugyanott Erber és Fleischmann
tulajdonosoknál. 1219

Első minőségű
száraz

csér-hasábfá
jól felölezve
kapható méterölenként
12 frtért

hazaszállítással együtt
Reiniger A. S.

Maros-utcai fakereskedésében.

Zálogtárgyaknak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönség-
nek ezennel tudtul adni, hogy 1208
1895. évi deczember hó 5-én
délelőtt 8 órakor a tek. városi kapitány
hivatal egy tisztviselője jelenlétében
üzlethelyiségemben Kossuth-utca 12.
sz. azon

1895. évi szept. hóban esedékes
illegtárgyak, melyek lejáratkor ki nem
váltattak, sem elzálogolási határidejük
meg nem hosszabbított, a legtöbbet
ígérőnek készpénzfizetés mellett el fog-
nak adatni. **Weisz Dávid:**

Az „Aradi nyomda részvénytársaság” könyvnyomdája.

Mária-czelli
Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál,
nékülözhetetlen és általánosan ismeretes
házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, fellujtság, savanyú, felbőgös, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, gillatták, májbajok és hámorholdáknál.

Említett bajoknál a **Máriaczelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerháza Budapest, Király utca 12. sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

A **Máriaczelli gyomorcseppek** valódiak kaphatók.

Aradon: Ring Lajos, Kiss István, Schäffer és Földes Kelemen urak gyógyszerházában.
Buttyiban: Tomcsányi L. ur gyógyszerházában. Körösbányán: Schiseg Károly ur gyógyszerházában. Új-Szt.-Annán: Felatár Ad. és Vargassy János urak gyógyszerházában. 1211

A világ legjobb fénymáza!
FERNOLENDT-féle
fénymáz.

241. Cs. kir. szab. gyára alakult 1832-ben. **Bécs.**

Ki lábbelieit sötét feketén, fényesen és tartósan akarja megőrizni, az csak **Fernolendt-fénymáz**at vegyen.

Mindenütt kapható.
Főraktár: Wechsler József urnál.
A sok értéknélküli hamisítások miatt tessék nevemet

St. Fernolendt
megjegyezni.